

โรคระบาดกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในนวนิยายเรื่อง *เมะมุฉิริ โคะอุชิ*^{1, 2}

บทคัดย่อ

ความป่วยไข้และโรคภัยเป็นประเด็นที่ถูกนำเสนอในวรรณกรรมชาติต่างๆ มาเป็นเวลานาน นอกจากเอกสารทางวิชาการและหลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่นๆ แล้ว เรายังสามารถเรียนรู้และรับทราบถึงความเป็นไปในอดีตเกี่ยวกับเรื่องความเจ็บป่วย ความเจ็บไข้ โรคภัยและโรคระบาดต่างๆ ผ่านวรรณกรรม การเล่าเรื่องโรคภัยต่างๆ ผ่านวรรณกรรมนี้ไม่เพียงเป็นการเอื้อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงสภาพความเป็นไปของสังคมในขณะที่เกิดโรคภัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของผู้เขียนที่มีต่อประเด็นปัญหาสังคมอื่นๆ บางประการที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น สำหรับนวนิยายร่วมสมัยของญี่ปุ่นเรื่อง *เมะมุฉิริ โคะอุชิ* 『芽むしり子撃ち』 ที่รังสรรค์ขึ้นโดยโอเอะ เค็นสะบุโรในค.ศ.1958 ก็เช่นกัน ผู้เขียนได้ใช้ “โรคระบาด” (疫病) ที่มีลักษณะอาการคล้ายโรคทำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำเสนอประเด็นปัญหาต่างๆ ในสังคมญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในบทความวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าผู้เขียนได้ใช้ “โรคระบาด” ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในนวนิยายเรื่อง *เมะมุฉิริ โคะอุชิ* อย่างไร อีกทั้งการใช้โรคระบาด ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่อง ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมหลังสงครามโลกครั้งที่สองและแนวคิดที่เกี่ยวกับมนุษย์ในสังคมร่วมสมัยอย่างไร จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนได้ใช้องค์ประกอบสำคัญคือ “โรคระบาด” ในการสร้างกระบวนการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของกลุ่มตัวละครเอก และถ่ายทอดปัญหาเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น ความเหลื่อมล้ำในสังคมและปัญหาการถูกกดขี่ทางอำนาจในสังคมญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าว อันเป็นภาพสะท้อนของมนุษย์ในแง่ลบ แต่ในขณะเดียวกัน “โรคระบาด” เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องในการนำเสนอประเด็นเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ในแง่บวก เช่น ความมีอิสรภาพเป็นเอกเทศของมนุษย์ มิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ ซึ่งตอกย้ำแนวคิดเรื่องความเป็นสองนัย (両義性) ของสรรพสิ่งที่โอเอะ เค็นสะบุโรยึดถือ

คำ

สำคัญ

วรรณกรรมร่วมสมัยของญี่ปุ่น, โอเอะ เค็นสะบุโร, โรคระบาด, คุณค่าความเป็นมนุษย์, ความเป็นสองนัย

¹ นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยในชื่อว่า *ฆ่ามันซะ อย่าให้มันโต* โดยเดือนเต็ม กฤษดาธารานนท์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ ใน พ.ศ. 2547 แต่ในบทความนี้จะเรียกชื่อนวนิยายโดยถอดเสียงอ่านภาษาญี่ปุ่นว่า *เมะมุฉิริ โคะอุชิ* ตลอดทั้งบทความ

² บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “โรคภัยในวรรณคดีญี่ปุ่น” และได้รับการสนับสนุนจากทุนโดยคำ

Plague and Human Value in *Memushiri Kouchi*²

Abstract

The topics of sickness and disease have long been presented in the literature of many nations. In addition to academic documents and historical evidence, we can learn about illness, sickness, disease, and pandemics prevalent in the past through literature. Not only does storytelling about disease through literature provide readers with the opportunity to imagine the state of society at the time that the disease was prevalent, but it also reflects the authors' view on other social issues that existed at that time. Like many contemporary Japanese novels, *Memuchiri Kouchi* 『芽むしり仔撃ち』, written by Oe Kenzaburo in 1958, presents the idea of a “plague” (疫病) as a key element of the story. The author uses a plague with cholera-like symptoms in the novel in order to present various problems in Japanese society after World War II. In this article, the researcher aims to study how the notion of a “plague” is used as a key element in the novel, how “plague” as a key element of the story reflects the problems existing in postwar Japanese society, and how it reflects the concept of human beings in the contemporary society of that time. From the study, it is found that the author uses the key element of “plague” to deprive the main characters of human values and to convey problems related to human values, such as social inequality and the oppression of power in Japanese society at that time, both of which are negative reflections of human beings. At the same time, “plague” is also used as a key element of the story to present positive human values, such as independence and friendship. This reinforces the concept of the duality (両義性) of things, to which Oe Kenzaburo adheres.

Key words

contemporary Japanese literature, Oe Kenzaburo, plague, human value, duality

² This paper is part of the research project “Sickness and disease in Japanese Literature” granted by Toyota Foundation

In the literature of pestilence,
the greatest threat isn't the loss of human life but the loss of what makes us human

Jill Lepore³ March 23, 2020

ในวรรณกรรมที่กล่าวถึงโรคระบาด สิ่งที่คุณค่าที่เราที่สุดหาใช่ความสูญเสียด้านชีวิตมนุษย์
แต่เป็นความสูญสิ้นของสิ่งที่ทำให้เราเป็นมนุษย์ต่างหาก

จิลล์ เลอพออร์ 23 มีนาคม 2020

1. บทนำ

ท่ามกลางวิกฤติไวรัสโคโรนา-19 ซึ่งเป็นโรคระบาดครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติยุคปัจจุบัน ผู้คนต่างหันมาตื่นตระหนกกับโรคภัยและโรคระบาดต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ทั้งยังหันมาสนใจศึกษาและอ่านผลงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องโรคระบาดต่างๆ เช่น กาฬโรค อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ เป็นต้น สุนันทาเสนอว่าเหตุผลที่ยอดขายหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคระบาดพุ่งสูงขึ้นและมีผู้สนใจอ่านเป็นประวัติการณ์หลังจากที่องค์การอนามัยโลกประกาศว่าโควิด-19 เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลกอาจเป็นเพราะประสบการณ์ร่วมของผู้อ่านทำให้เข้าใจและสนใจหนังสือเหล่านี้ยิ่งขึ้น หรือผู้อ่านอาจต้องการ “หนี” จากโลกแห่งความเป็นจริงเข้าสู่โลกที่แต่งขึ้นจากจินตนาการด้วยหวังว่าหนังสืออาจมอบ “ทางออก” หรือข้อสรุปบางประการต่อปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่จริง (สุนันทา 2563) มีนวนิยายชิ้นสำคัญที่นำเสนอเรื่องโรคระบาดในวรรณกรรม เช่น นวนิยายเรื่อง *La Peste* (The Plague) ของอัลแบร์ตการมุส์⁴ (Albert Camus) ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยในชื่อว่า *กาฬโรค* นวนิยายเรื่อง *El amor*

en los tiempos del cólera (Love in the Time of Cholera) ของกาเบรียลการ์เซียมาร์เกซ⁵ (Gabriel García Márquez) ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยว่า *รักเมื่อคราวห่าลง* เป็นต้น โรคระบาดไข้เจ็บที่ถูกนำเสนอในวรรณกรรมต่างถูกนำมาใช้ในรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น “โรคห่า” หรือ อหิวาตกโรคได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับความรักในนวนิยายเรื่อง *El amor en los tiempos del cólera* เนื่องจากอาการของคนที่เป็นโรคระบาดนั้นไม่ต่างจากคนที่เป็นโรคห่า นั่นคือ มีไข้ เพื่อไม่ได้สติ และอาจจะเกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศทุกวัย (สุรเดช, 2556, 442) “กาฬโรค” ถูกนำมาใช้ในบริบทหลักของนวนิยายเรื่อง *La Peste* โดยผู้เขียนได้สร้างทัศนคติที่หลากหลายของมนุษย์ที่มีต่อโรคระบาดและบีบคั้นอารมณ์ด้วยการสังเกตสถานการณ์นั้นอย่างใกล้ชิด ผู้เขียนได้แยกตัวละครในเรื่องออกจากชีวิตส่วนตัวและผลักดันตัวละครเหล่านั้นให้เข้าสู่สถานการณ์สาธารณะ (Spender, 1948) สำหรับในวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่และร่วมสมัยก็มีการนำเสนอประเด็นเรื่องโรคระบาดในวรรณกรรมเช่นกัน นวนิยายเรื่อง *เมฆมูมิริ โคะอูชิ* เป็นผลงานวรรณกรรม

³ จิลล์ เลอพออร์ (Jill Lepore) ศาสตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์อเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด จิลล์ได้เขียนคำโปรยนี้เริ่มต้นในบทความเรื่อง “What Our Contagion Fables Are Really About” ใน *The New Yorker* (Annals of Culture ฉบับวันที่ 30 มีนาคม ค.ศ.2020) <https://www.newyorker.com/magazine/2020/03/30/what-our-contagion-fables-are-really-about> เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563

⁴ อัลแบร์ต การมุส์ (Albert Camus) (7 พฤศจิกายน ค.ศ.1913 - 4 มกราคม ค.ศ.1960) นักเขียนและนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ผลงานเขียนชิ้นสำคัญเช่น นวนิยายเรื่อง *L'Étranger* (The Stranger) ที่ได้รับการตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1942 และได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาไทยเรื่อง *คนนอก* นวนิยายเรื่อง *La Peste* (The Plague) ได้รับการตีพิมพ์ใน ค.ศ.1947 หรือที่ได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาไทยว่า *กาฬโรค* เขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมใน ค.ศ.1957 จากนวนิยายเรื่อง *L'Étranger*

⁵ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel García Márquez) (6 มีนาคม ค.ศ.1927 - 17 เมษายน ค.ศ.2014) นักเขียนนวนิยาย นักเขียนเรื่องสั้น นักเขียนบันเทิงคดี และนักหนังสือพิมพ์ชาวโคลอมเบียผลงานที่สำคัญของเขาคือ นวนิยายเรื่อง *Cien años de soledad* (One Hundred Years of Solitude) ที่ได้รับการตีพิมพ์ใน ค.ศ.1967 และได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาไทยว่า *หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว* นวนิยายเรื่อง *El amor en los tiempos del cólera* (Love in the Time of Cholera) ใน ค.ศ. 1985 หรือที่ได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาไทยว่า *รักเมื่อคราวห่าลง* เขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมใน ค.ศ.1982

ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ซึ่งนำเสนอประเด็นเรื่องโรคระบาด และโอเอะ เค็นสะบุโรผู้เขียนได้ใช้ “โรคระบาด” เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องในการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวรรณกรรม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาเรื่องความเจ็บไข้ โรคภัยต่างๆ และโรคระบาดถูกนำเสนอในผลงานวรรณกรรมญี่ปุ่นเพื่อถ่ายทอดแนวคิดในรูปแบบต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาดในวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ที่อาจกล่าวได้ว่าถูกหยิบยกมานำเสนอมากที่สุด คือ “วัณโรค” โรคระบาดชนิดนี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเขียนญี่ปุ่นจำนวนมาก ทั้งในกรณีที่นักเขียนเป็นผู้ป่วยจากวัณโรคนี้เอง เช่น ฮิซึชิ อิชิโย (樋口一葉)⁶ ทะกะยะมะ โซะกิ (高山樗牛)⁷ โยะริ ทะรุโอะ (堀辰雄)⁸ โมะริ โอะงะอิ (森鷗外)⁹ โดยที่นักเขียนเหล่านี้กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บในวรรณกรรมของตน พวกเขาต่างต้องทนทุกข์ทรมานกับโรคร้ายนี้จนเสียชีวิตในที่สุด นักเขียนบางคนในกลุ่ม เช่น โมะริ โอะงะอิ อาจเขียนถึงวัณโรคเพียงเล็กน้อยเพราะต้องการหลีกเลี่ยงการเอ่ยถึงอาการป่วยของตน (Johnston, 2020, 124-125) และมีทั้งในกรณีที่นักเขียนสมัยใหม่ของญี่ปุ่นบางคนได้นำวัณโรคมาเป็นองค์ประกอบหลักของเรื่องในนวนิยายต่างๆ เช่น *ฟูโจกิ* 『不如帰』 ที่รังสรรค์โดย โทะกุโตะมิ โกะ¹⁰ นวนิยายเรื่อง *เปียวจิ โระกุกะกุ* 『病状六尺』 ที่รังสรรค์โดย มะซะโอะกะ ฌิกิ (正岡子規)¹¹ เป็นต้นอย่างไรก็ดี “วัณโรค” ได้ถูกนำเสนอในวรรณกรรมด้วยรูปแบบหรือกลวิธีที่

แตกต่างกัน เช่น วัณโรคในนวนิยายเรื่อง *ฟูโจกิ* ถูกใช้เป็นอุปลักษณ์ (メタフォア) ในเรื่องโดยตัวละครเอก “นะมิโกะ” (浪子) ค่อยๆ ล้มเจ็บลงด้วยอาการของวัณโรคอย่างงดงาม ซึ่งเป็นกลวิธีที่เหมือนกับในผลงานเขียนของตะวันตกที่ใช้ภาพลักษณ์ของ “วัณโรค” ในการสร้างให้ใบหน้าของคนป่วยวัณโรคเป็นแบบจำลองของลักษณะความเป็นชนชั้นสูงแบบใหม่ ในขณะที่วรรณกรรมเรื่อง *เปียวจิ โระกุกะกุ* นั้น “วัณโรค” ถูกนำเสนอในฐานะที่เป็นเพียงโรคภัยที่สร้างความทุกข์ทรมานให้กับตัวละครในเรื่อง มิได้เป็นภาพแทนในแบบจินตนิยมแต่อย่างใด (อิเกะตะ 2002, 3-4) การศึกษาประเด็นเรื่องโรคภัยในวรรณกรรมสมัยใหม่และร่วมสมัยของญี่ปุ่นนี้ยังรวมถึงการศึกษาเรื่อง “โรคเรื้อน” ในผลงานประพันธ์ของนักเขียนทั้งในลักษณะที่ใช้ “โรคเรื้อน” เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง หรือในลักษณะที่ศึกษางานประพันธ์ของผู้เขียนที่เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนเอง เช่น ใน ค.ศ. 2002 สำนักพิมพ์โคเซอิเมะ (皓星社) ได้ตีพิมพ์ผลงานรวมเล่มวรรณกรรมโรคเรื้อน 『ハンセン病文学全集』 ซึ่งสะท้อนประเด็นปัญหา “กฎหมายการควบคุมโรคเรื้อน” (癩子防法) ที่ประกาศใช้ใน ค.ศ. 1931 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กักกันผู้ป่วยโรคเรื้อนตลอดชีวิต (Burns, 2004, 191)

สำหรับนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* ผู้วิจัยส่วนใหญ่ศึกษาผลงานเรื่องนี้ในฐานะที่เป็นนวนิยายขนาดยาวเรื่องแรกของ โอเอะ เค็นสะบุโร นักเขียนรางวัลโนเบลคนที่สองของญี่ปุ่นโดยงานวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของตัวละครเอก “ผม” (僕) ที่มีความกล้าหาญ ซึ่งในขณะที่นักวิจารณ์วรรณกรรมและนักศึกษาวิจัยโดยส่วนใหญ่จะกล่าวว่าตัวละครเอกคือ

⁶ ฮิซึชิ อิชิโย (樋口一葉) (2 พฤษภาคม ค.ศ. 1872-23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1896) นักเขียนหญิงยุคเมจิที่มีบทบาทสำคัญต่อวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่

⁷ ทะกะยะมะ โซะกิ (高山樗牛) (28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1871-24 ธันวาคม ค.ศ. 1902) นักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรม นักปรัชญาและยุคเมจิ ผลงานของเขาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและวรรณกรรมวิจารณ์มีอิทธิพลต่อวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นในยุคปลายเมจิเป็นอย่างมาก

⁸ โยะริ ทะรุโอะ (堀辰雄) (28 ธันวาคม ค.ศ. 1904-28 พฤษภาคม ค.ศ. 1953) นักเขียน นักแปลและกวี ที่มีบทบาทสำคัญในวงการวรรณกรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่น ผลงานสำคัญของเขารังสรรค์ขึ้นในยุคไฉวะ และเป็นหนึ่งในผู้นำการเคลื่อนไหวทางวรรณกรรมชนชั้นกรรมาชีพ

⁹ โมะริ โอะงะอิ (森鷗外) (17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1862-9 กรกฎาคม ค.ศ. 1922) นักเขียน นักแปล และกวีที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลต่อวงการวรรณกรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่นมากที่สุดคนหนึ่ง เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเขียนและนักแปลคนแรกที่สามารถถ่ายทอดความงามและวรรณศิลป์แห่งกวีนิพนธ์ตะวันตกเป็นภาษาญี่ปุ่นได้อย่างงดงาม

¹⁰ โทะกุโตะมิ โกะ (徳富蘆花) (8 ธันวาคม ค.ศ. 1868 - 18 กันยายน ค.ศ. 1927) นักเขียนและนักปรัชญาคนสำคัญในยุคสมัยใหม่ของญี่ปุ่น

¹¹ มะซะโอะกะ ฌิกิ (正岡子規) (14 ตุลาคม ค.ศ. 1867-19 กันยายน ค.ศ. 1902) นักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรม นักหนังสือพิมพ์ และกวีคนสำคัญในยุคเมจิที่มีบทบาทในการพัฒนาบทกวีใหม่ของญี่ปุ่นให้มีความเป็นสมัยใหม่

“ผู้ต่อต้านที่กล้าหาญ” (英雄的抵抗者) อิวะตะได้เสนออีกว่าโอเอะสร้างให้ตัวละครเอก “ผม” เป็นตัวแทนของโอเอะที่ก้าวกระโจนออกจากโลกในวัยเด็กสู่โลกแห่งความจริง เช่นเดียวกับที่ปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมเรื่องต่อมา (อิวะตะ, 1989, 51) โอเอะใช้ประสบการณ์ที่เผชิญกับสงครามในวัยเด็กมาเป็นฉากและภูมิหลังสำคัญในนวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอุชิ* โดยโอเอะได้ใช้ความเปรียบในการนำเสนอสภาพสังคมญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (ทะกะโอะ, 1997, 19-29) เดือนเต็มเสนอว่าในขณะที่ผลงานรวมเรื่องสั้น *มิยะโนะ โอะโงะริ* หรือ ความหรรษาของผู้ตาย 『死者の奢り』 ของโอเอะ เค็นสะบุโรเป็นการถ่ายทอดแนวคิดด้านลบและแนวคิดที่เป็นปฏิปักษ์ของมนุษย์ผู้ “มีชีวิตอยู่ในกำแพงที่ปิดกั้น” นวนิยายเรื่องนี้กลับสะท้อนให้เห็นแนวคิดด้านบวกของโอเอะ ที่นำเสนอเรื่อง “ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น” ของผู้ที่มีชีวิตอยู่ในกำแพงที่ปิดกั้น และเป็นมนุษย์ที่ได้ชื่อว่าเป็น “เด็กเหลือขอ” ซึ่งนับเป็นคนนอกของสังคมอย่างสิ้นเชิง (เดือนเต็ม, 2549, 74) ทั้งยังเสนอว่าฉากสงครามในเรื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ได้แบ่งแยก “พวกเรา” (กลุ่มตัวละครเอก) และ “พวกเขา” (กลุ่มชาวบ้าน) ออกจากกัน (เดือนเต็ม, 2547) งานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาประเด็นเรื่องการใช้ “โรคระบาด” ในเรื่องว่าองค์ประกอบนี้มีบทบาทสำคัญอย่างไรในเรื่อง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นประเด็นปัญหาที่สำคัญเรื่องใด ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาโรคระบาด (疫病) ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนเจตนาใช้องค์ประกอบนี้เพิ่มเข้าไปในฉากหลังอันได้แก่สงครามเพื่อขบเน้นให้เห็นปัญหาที่สำคัญในยุคสมัยนั้นคือ ประเด็นเรื่องคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และจะศึกษาว่าโรคระบาดสะท้อนให้เห็นประเด็นเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ในแง่บวกหรือแง่ลบอย่างไร

3. วิธีวิจัย

3.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาว่าโอเอะ เค็นสะบุโรได้ใช้ประเด็น

เรื่องโรคระบาด ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในนวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอุชิ* อย่างไร

- 2) เพื่อศึกษาว่าการใช้โรคระบาด ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่อง ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมหลังสงครามโลกครั้งที่สองและแนวคิดที่เกี่ยวกับมนุษย์ในสังคมร่วมสมัยของช่วงเวลานั้นอย่างไร

3.2 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอุชิ* 『芽むしり仔撃ち』 ที่รังสรรค์โดยโอเอะ เค็นสะบุโร โดยวิเคราะห์ด้วยบทและมุ่งเน้นศึกษาการใช้ “โรคระบาด” ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายเรื่องนี้ว่าผู้แต่งได้ใช้ “โรคระบาด” ในการถ่ายทอดประเด็นปัญหาทางสังคมอย่างไร พร้อมทั้งผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่ออ้างอิง และวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป

3.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. โอเอะ เค็นสะบุโรได้กำหนดให้ประเด็นเรื่องโรคระบาดเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างฉากและภูมิหลังในนวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอุชิ* โดยโอเอะ ได้สร้างไต่องค์ประกอบนี้เป็นสิ่งที่ขบเน้นปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

2. โอเอะ เค็นสะบุโร ได้ใช้โรคระบาด ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่อง ในการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมต่างๆหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อันได้แก่ ปัญหาคุณค่าความเป็นมนุษย์ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาการถูกกดทับทางอำนาจของเยาวชนในยุคนั้นอันเป็นภาพสะท้อนของมนุษย์ในแง่ลบ แต่ในขณะเดียวกัน “โรคระบาด” เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องในการนำเสนอประเด็นเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ในแง่บวก เช่น ความมีอิสรภาพและเป็นเอกเทศของมนุษย์ มิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ ซึ่งต่อยอดแนวคิดเรื่องความเป็นสองนัยของสรรพสิ่งที่โอเอะ เค็นสะบุโร ยึดถือ

3.4 ระบบถอดเสียง

ในการถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยใช้ระบบที่เป็นผลงานวิจัยของคณาจารย์คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แก่อาจารย์

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี สีสสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ สัตยพงศ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาล (ปัจจุบันคือศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล) อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร ลักษณะินาวันและอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุขฎิพร ชำนิโรศานต์ สำหรับคำบางคำที่นิยมใช้แพร่หลายแล้วยังคงใช้ตามความนิยมเดิม เช่น เกียวโต ซามูไรเมจิ เป็นต้น

3.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยจะใช้ตัวอักษรเอนสำหรับผลงานประเภทหนังสือหรือนวนิยายขนาดยาว เช่น นวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* และใช้ตัวอักษรในเครื่องหมายอัญประกาศสำหรับผลงานประเภทบทความหรือเรื่องสั้น เช่น เรื่องสั้น “ชะเกะบิ โยะเอะ”

4. บทวิเคราะห์

นวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* เริ่มต้นเรื่องเมื่อ “พวกผมที่เป็นเด็กในสถานดัดสันดาน” (感化院の少年たちである僕ら) ต้องอพยพไปอยู่ที่หมู่บ้านปากกลางหุบเขาแห่งหนึ่งเนื่องจากสถานการณ์สงคราม เด็กกลุ่มนี้ต้องย้ายสถานที่กักกันจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่งเรื่อยๆ จนมาลงเอยที่หมู่บ้านปากกลางหุบเขา (谷間の村) ที่เป็นฉากสำคัญของเรื่องแห่งนี้ โอเอะรังสรรค์นวนิยายเรื่องนี้โดยสร้างให้ตัวละครเอก “ผม” เป็นผู้บรรยายโดยใช้ทฤษฎะจำกัดขอบเขต และดำเนินเรื่องราวโดยมีฉากหลักเป็นหมู่บ้านกลางหุบเขา ตัวละครสำคัญในเรื่องอื่นๆ ประกอบด้วยตัวละคร “น้องชาย” (弟) ของผม ซึ่งถูกพ่อนำมาทิ้งไว้ที่สถานดัดสันดานต่างๆ ที่ไม่เคยกระทำความผิดใด ตัวละคร “มินามิ” (南) เด็กชายในสถานดัดสันดานผู้พรวดเพื่อถึงดินแดนทางใต้และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ตัวละคร “เด็กหญิง” (少女) ที่ถูกทิ้งไว้ในหมู่บ้านเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้น ตัวละคร “ลี” (李) เด็กชายชาวเกาหลีในชุมชนเกาหลีที่อยู่ติดกับ

หมู่บ้านกลางป่า ตัวละคร “ทหาร” (兵士) หนีทัพตัวละคร “เด็กในสถานดัดสันดาน” คนอื่นๆ และตัวละคร “ชาวบ้าน” (村人) โอเอะ เค็นสะบุโรสร้างให้ตัวละครเหล่านี้ต้องเผชิญกับโรคระบาดประหลาดที่แพร่อยู่ในหมู่บ้านกลางหุบเขานั้น จนเป็นเหตุให้ชาวบ้านพากันหลบหนีและทอดทิ้งเด็กในสถานดัดสันดานอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งยังกักขังไม่ให้กลุ่มเด็กออกมาจากหมู่บ้านในขณะที่สันนิษฐานว่ายังมีการแพร่กระจายของโรคระบาดอยู่ ผู้วิจัยจะศึกษาการใช้ “โรคระบาด” ในวรรณกรรมเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* ในสองประเด็นหลักที่นำเสนอภาพของมนุษย์ทั้งด้านลบและด้านบวก คือ โรคระบาดกับการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ และโรคระบาดกับการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังนี้

4.1 โรคระบาดกับการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์

กลุ่มตัวละครเด็กในสถานดัดสันดานได้รับการตอบรับให้อพยพไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่งในปากกลางหุบเขา แต่เมื่อพวกเขาไปถึงก็พบว่ามีการระบาดของร้ายแรงเกิดขึ้นในหมู่บ้านแห่งนั้น และพวกเขาถูกบังคับให้ทำหน้าที่เป็นคนนำสัตว์ที่ตายจากโรคระบาดไปขุดหลุมฝัง ชาวบ้านต่างก็หวาดเกรงโรคระบาดประหลาดนี้และปฏิเสธที่จะให้คนในหมู่บ้านสัมผัสสัตว์เลี้ยงที่พากันล้มตายจากโรคระบาด แต่กลับบังคับให้เด็กจากสถานดัดสันดานทำหน้าที่นั้นแทน ในประเด็นเรื่องโรคระบาดกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมนี้ ผู้วิจัยจะขอแบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ออกเป็น 3 หัวข้อคือ โรคระบาดกับมนุษย์ในสภาวะที่ถูกกักขัง โรคระบาดกับการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากกัน และ โรคระบาดกับการกดขี่มนุษย์ ดังนี้

4.1.1 โรคระบาดกับมนุษย์ในสภาวะที่ถูกกักขัง

โอเอะกล่าวในคำลงท้ายของหนังสือชุด *มิเมะ โนะ โอะโงะริ* 『死者の畜』 ว่าตนเขียนผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ในช่วงหลัง ค.ศ.1957 ผลงานเหล่านี้มีแก่นเรื่องของตัวละครที่อยู่ในสภาวะถูกกักขัง (監禁された状態) และจำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในกำแพงที่ปิดล้อม (โอเอะ, 1958) ในการนี้โอเอะได้สร้างให้ตัวละคร

“พวกผม” (僕ら) เป็นตัวแทนของเยาวชนญี่ปุ่นที่ตกอยู่ในสภาวะที่ถูกกักขัง และถูกกดทับทางอำนาจโอเอะได้ใช้กลวิธีอุปมานิทัศน์ (Allegory) ในการจำลองความพยายามดิ้นรนต่อสู้ของเยาวชนชาวญี่ปุ่นในช่วงหลังสงคราม ผ่านสภาวะที่กลุ่มตัวละครเอกถูกทิ้งให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาที่ถูกปิดล้อม โอเอะได้สร้างฉากหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาเพื่อจำลองสภาวะการถูกบีบคั้นนั้น ทั้งยังใช้องค์ประกอบของเนื้อหาที่สำคัญในด้านเวลาและสถานที่ (time and space) คือหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาในช่วง “สงคราม” ที่คาดเดาได้ว่าเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และ ตัวละครเอกตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มี “โรคระบาด” ระบาดอยู่ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองประการนี้ก่อให้เกิดสภาวะที่ถูกกักขังของตัวละครเอก โอเอะได้บรรยายถึงฉากหลังของเรื่องราวดังนี้

人殺しの時代だった。永い洪水のように戦争が集団の狂気を、人間の情念の壁ひだ、軀のあらゆる隅ずみ、森、街路、空に氾濫させていた。僕らの收容されていた古めかしい煉瓦造りの建物、その中庭をさえ、突然空から降りてきた兵隊、飛行機の半透明な胴体のなかで猥雑な形に尻をつき出した若い金髪兵隊があわてふためいた機銃掃射をしたり、朝早く作業のために整列して門を出ようとすると、悪意にみちた有刺鉄線のからむ門の外側に餓死したばかりの女がよりかかっている、たちまち引率の教官の鼻先へ倒れてきたりした。(pp.13-14)¹²

ยุคนี้เป็นยุคแห่งการเข่นฆ่า สงครามได้พัดพากลุ่มก้อนอุทกภัยแห่งความบ้าคลั่งไปสู่ความรู้สึกรวมมนุษย์ทุกชอกทุกมุม ไปยังลำไส้ทุกซอกในร่างกายไปยังป่า เมือง และบนท้องฟ้า *บ้างก็มีทหารซึ่งจู่ๆ ก็ลงมาจากฟากฟ้า และทหารหนุ่มผมทองที่ยืนบนท้ายอย่างลามกอยู่ในส่วนกลางลำเครื่องบินที่โปร่งแสงแรงกราดยิงลงมา*

ที่ตึกเก่าๆ ที่สร้างด้วยอิฐที่พวกเราถูกกักกันอยู่และแม้แต่ที่ลานบ้าน บ้างก็ในตอนเช้าตรู่ที่พวกเราตั้งแถวจะออกจากประตูเพื่อไปปฏิบัติงานก็พบศพหญิงที่เพิ่งเสียชีวิตจากการขาดอาหารฟุ้งอยู่นอกประตูขดลวดหนามที่เต็มไปด้วยอันตรายน และศพนั้นล้มลงตรงงอกของผู้คุมพอดิบพอดี (หน้า 17)¹³

แม้จะเป็นช่วงเวลาแห่งสงครามเช่นนี้ก็ตามแต่มีการกล่าวบรรยายว่า ช่วงเวลานั้นกลับ “มีความกระตือรือร้นแรงกล้าอันแปลกประหลาด ที่จะคุมขังพวกคนที่มีผิวหนึ่งเนียนเรียบทั่วร่าง หรือที่มีขนอ่อนสองประกายสีเกาลัดเพียงเล็กน้อย” (โอเอะ, 2547,17) ข้อความบรรยาย “คนที่มีผิวหนึ่งเนียนเรียบทั่วร่าง หรือที่มีขนอ่อนสองประกายสีเกาลัดเพียงเล็กน้อย” ที่สื่อถึงเยาวชนคนหนุ่มสาวนี้สะท้อนให้เห็นว่าโอเอะได้สร้างให้ตัวละครพวกผมซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน ตกอยู่ในสภาวะของการถูกคุมขังในช่วงเวลาแห่งความบ้าคลั่งแห่งสงครามนี้ ทั้งพวกผมยังตระหนักว่าในช่วงที่ย้ายจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่งนั้น “ตนเองถูกล้อมรอบด้วยกำแพงใหญ่ห้อมล้อม” (โอเอะ, 2547,15) ทั้งผู้คุมก็ยังกล่าวว่า “ฉันพบวิธีที่ดีที่สุดที่จะขังพวกแกได้แล้ว บางครั้งสงครามก็มีประโยชน์เหมือนกัน” (โอเอะ, 2547,15) สรุปได้ว่าสงครามถูกสร้างให้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสภาวะที่ถูกกักขังของตัวละครเอกในเรื่อง

นอกจาก “สงคราม” แล้ว “โรคระบาด” ยังถูกใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งที่สร้างสภาวะของการ “อยู่ในกำแพงที่ปิดล้อม” ของกลุ่มตัวละครเอก เมื่อกลุ่มตัวละครเอกซึ่งเป็นเด็กในสถานดัดสันดานย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาที่เป็นฉากสำคัญของเรื่องแล้ว ก็พบว่าที่หมู่บ้านแห่งนี้มีโรคระบาดเกิดขึ้น เมื่อเริ่มมีสัตว์เลี้ยงตายเป็นจำนวนมาก และผู้คนในหมู่บ้าน รวมถึงสมาชิกของกลุ่มเด็กในสถานดัดสันดาน

¹² ตัวทอฉบับภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดในบทความชิ้นนี้อ้างจากนวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอูชิ* ของโอเอะ เค็นสะบุโรฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 38 โดยสำนักพิมพ์ฉินโซเมะ ใน ค.ศ.1997
¹³ ตัวทอฉบับแปลเป็นภาษาไทยทั้งหมดในบทความชิ้นนี้อ้างจากนวนิยายเรื่อง *สามวันชะ อย่าให้มันโต* ที่แปลมาจากนวนิยายเรื่อง *เมะมุเมริ โคะอูชิ* ของโอเอะ เค็นสะบุโรฉบับแปลโดยเดือนเต็ม กฤษดาธานนท์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ พ.ศ.2547 อย่างไรก็ตามเนื่องจากนวนิยายฉบับนี้ได้รับการแปลมากกว่าสิบปีแล้วและอาจมีเงื่อนไขบางประการที่ทำให้บทแปลบางจุดมีความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงขอแก้ไขบทแปลที่อ้างอิงบางส่วนให้ถูกต้องตามต้นฉบับเนื่องจากมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยรวม ทั้งนี้บทแปลที่ผู้วิจัยปรับแก้ผู้วิจัยจะทำสัญลักษณ์โดยใช้ตัวอักษรเอียงในส่วนที่มีการปรับจากในนวนิยายเรื่อง *สามวันชะ อย่าให้มันโต*

คนหนึ่งเริ่มล้มตายลง ชาวบ้านก็พากันทอดทิ้งกลุ่มเด็กในสถานดัดสันดานไป แต่การทอดทิ้งมิได้จบอยู่เพียงเท่านั้น ชาวบ้านได้สร้างสิ่งกีดขวางป้องกันมิให้เด็กจากสถานดัดสันดานหนีออกมาจากหมู่บ้านได้โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายโรคระบาดดังบทบรรยายต่อไปนี้

谷を渡るトロッコの軌道の、向うの側の山肌に近い部分に、木の根株や板、枕木、それに岩などで、悪意にみちた一種のバリケードが造られてい、僕らを遮断しているのだ(中略)そのバリケードは実に頑丈な壁のように立ちほだかり、しかも危険な脆弱さははらむ畏としてそこにあった。(pp.73-74)

ส่วนหนึ่งของรางรถลากที่ตัดข้ามหุบเขาซึ่งใกล้กับพื้นผิวภูเขาทางฝั่งกระโน้นมีสิ่งกีดขวางประเภทหนึ่งเต็มไปด้วยความมั่งร้าย ที่สร้างขึ้นจากตอไม้ ไม้กระดาน ไม้หมอน และหินเป็นต้น สิ่งกีดขวางนี้ได้ตัดขาดเส้นทางของพวกผม.....ขวางกั้นพวกผมราวกับเป็นกำแพงแข็งแรง ยิ่งกว่านั้น มันตั้งอยู่ตรงนั้นราวกับเป็นกับดักที่เต็มไปด้วยความเปราะบางอันเป็นอันตรายอีกด้วย (น. 68)

โรคระบาด คือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านหนีออกจากหมู่บ้านและกีดกันกักขังให้กลุ่มตัวละครเอกต้องอยู่ในสถานะที่ปิดล้อม ในประเด็นนี้อัจฉริยะได้ว่าไอเอะได้สร้างกำแพงปิดล้อมกลุ่มตัวละครเอกในหลายชั้นหลายระดับ เริ่มต้นจากกำแพงชั้นแรกคือการต้องตกอยู่ในหมู่บ้านป่าที่มีหุบเขาล้อมรอบซึ่งเป็นสถานที่ที่กักกันชั่วคราว ทั้งยังมีกำแพงชั้นที่สองคือสภาพแวดล้อมในช่วงเวลาแห่งสงครามซึ่งทุกคนย่อมต้องถูกกดดันและปิดล้อมด้วยสภาพสังคมที่เต็มไปด้วย

การเข่นฆ่านั้น และกำแพงชั้นที่สามก็คือโรคระบาดที่ปิดกั้นให้กลุ่มตัวละครเอกไม่สามารถอยู่ร่วมกับชาวบ้านได้และโรคระบาดนี้เป็นเหตุให้ชาวบ้านนั้นปิดกั้นกลุ่มพวกผมออกจากสังคมภายนอก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมในช่วงเวลาที่ไอเอะรังสรรค์นวนิยายชิ้นนี้จะพบว่า เป็นช่วงเวลาในทศวรรษที่ 1950 ซึ่งไอเอะและคนหนุ่มสาวของญี่ปุ่นต้องตกอยู่ในสถานะของผู้ที่ถูกบีบคั้น อยู่ในสถานะของผู้ที่ถูกกำแพงปิดล้อมไม่อาจมีเสรีภาพอย่างแท้จริงและถูกกดทับในระดับหลายชั้น ทั้งจากกฎเกณฑ์ที่บีบคั้นในสังคมญี่ปุ่นเอง และจากการปกครองของสหรัฐอเมริกาในช่วงหลังสงคราม กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานควบคุมการยึดครองญี่ปุ่น คือ กองบัญชาการทหารสูงสุดสำหรับมหาอำนาจพันธมิตร หรือที่รู้จักกันทั่วไปในประเทศญี่ปุ่นว่า GHQ ตั้งแต่ ค.ศ.1945-1952 ประเทศญี่ปุ่นเองจึงตกอยู่ในสภาพเดียวกับกลุ่มตัวละครเอกที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสถานะที่ถูกบีบบังคับและถูกจำกัดควบคุม อย่างไรก็ตามเนื่องจากสหรัฐอเมริกาให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงแรกของการยึดครองญี่ปุ่น จึงทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานและผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มลุกขึ้นดำเนินกิจกรรมเพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ มากขึ้น เช่น เหตุการณ์การนัดหยุดงานนิอิชิต (二・一ゼスト) ที่กลุ่มข้าราชการต้องการต่อสู้เรียกร้องให้รัฐบาลจ่ายเงินเดือนให้ข้าราชการเพิ่มขึ้น อีกทั้งเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของนายโยะมิตะ¹⁴ แต่เมื่อนายพลแมคอาเธอร์¹⁵ ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนการประท้วงนี้ เขากลับออกคำสั่งห้ามไม่ให้ประชาชนนัดหยุดงาน โดยอ้างว่าเพื่อความมั่นคงของประเทศ แต่เหตุผลที่แท้จริงนั้นเนื่องจากในขณะนั้น

¹⁴ โยะมิตะ มิเงรุ (吉田茂) (22 กันยายน ค.ศ.1878-20 ตุลาคม ค.ศ.1967) นักการทูตและนักการเมืองชาวญี่ปุ่น เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในระหว่าง ค.ศ.1946-1947 และ ค.ศ.1948-1954 นับเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งยาวนานที่สุดในยุคหลังการปกครองของสหรัฐอเมริกา

¹⁵ ดักลาส แมคอาเธอร์ (Douglas MacArthur) (26 มกราคม ค.ศ. 1880- 5 เมษายน ค.ศ.1964) นายพลแมคอาเธอร์เป็นผู้บัญชาการในเหตุการณ์สำคัญครั้งที่ญี่ปุ่นลงนามยอมรับการพ่ายแพ้ต่อฝ่ายสัมพันธมิตรบนเรือประจัญบานยูเอสเอสมิสซูรี และเป็นผู้ที่ปรากฏบนภาพถ่ายประวัติศาสตร์ระหว่างเขากับจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ ในวันที่เสด็จเข้าพบเป็นครั้งแรกหลังประเทศญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลดักลาส แมคอาเธอร์ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสูงสุดของ GHQ ระหว่าง ค.ศ. 1945-1952 ทั้งยังดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสูงสุดของกองกำลังสัมพันธมิตรในแปซิฟิก จนถูกประธานาธิบดีแฮร์รี เอส. ทรูแมนปลดออกจากตำแหน่ง ในวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 1951 เนื่องจากแสดงท่าทีต่อต้านต่อคำสั่งของประธานาธิบดีทรูแมนที่ต้องการใช้นโยบายจรรยาบรรณสงครามเกาหลี และประธานาธิบดีทรูแมนไม่เห็นด้วยกับการที่ระเบิดปรมาณูในเขตดินแดนประเทศจีนซึ่งเป็นผู้สนับสนุนเกาหลีเหนือในช่วงเวลาสงครามดังกล่าว

การต่อสู้ทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มเสรีนิยม กับสังคมนิยมคอมมิวนิสต์กำลังทวีความรุนแรงการดำเนินการของ GHQ ในลักษณะนี้ทำให้กลุ่มผู้มีความคิดเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลต้องถูกจำกัดบทบาทลงอีกครั้งในขณะเดียวกันก็ทำให้กลุ่มนิยมขวา และฝ่ายประชาธิปไตยหัวปานกลางกลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาทเป็นอย่างมากในสังคม (นรินุช, 2562, 105) การจำกัดเสรีภาพอันเนื่องมาจากความเกรงกลัวในลัทธิคอมมิวนิสต์ย่อมส่งผลต่ออิสรภาพของชาวญี่ปุ่นโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลญี่ปุ่น ในกรณีของโอเอะ เค็นสะบุโรในวัยหนุ่มเองก็เช่นกัน เขามีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบกลุ่มฝ่ายซ้าย (左翼) การถูกจำกัดเสรีภาพในระดับหลายชั้นคือ การที่ประเทศและรัฐบาลญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้การควบคุมของ GHQ ประชาชนชาวญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลคนหนุ่มสาวของญี่ปุ่นอยู่ภายใต้อิทธิพลและการควบคุมของประชาชนที่มีอำนาจเหนือกว่า จึงย่อมต้องสร้างความกดดันให้แก่โอเอะและคนหนุ่มสาวร่วมสมัยในช่วงเวลานั้น อาจสรุปได้ว่าบริบททางสังคมเช่นนี้ นำไปสู่การรังสรรค์วรรณกรรมเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* ที่ถ่ายทอดให้เห็นสภาวะของคนหนุ่มสาวที่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมในระดับหลายชั้น ตัวละครเอกในเรื่องซึ่งเป็นเด็กในสถานดัดสันดานถูกสร้างให้เป็นตัวแทนของคนหนุ่มสาวที่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยชาวบ้านที่เป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า และในขณะเดียวกันชาวบ้านก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจของทางการหรือรัฐในอีกชั้นหนึ่ง การจัดลำดับโครงสร้างทางอำนาจในเรื่องให้ทางการหรือรัฐตกอยู่ภายใต้สภาวะที่ถูกจำกัดเนื่องจากสงครามชาวบ้านในหมู่บ้านปากกลางหุบเขาอยู่ภายใต้การควบคุมของทางการหรือรัฐ เด็กในสถานดัดสันดานอยู่ภายใต้การควบคุมของชาวบ้าน จึงเป็นการจำลองสภาพสังคมและสภาวะการถูกกดทับทางเสรีภาพของคนหนุ่มสาวร่วมสมัยในยุคหนึ่งได้อย่างชัดเจน

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อศึกษาบริบททางสังคมในขณะนั้น จะพบว่าได้ปรากฏการก่อตัวของกลุ่มผู้ต่อต้านสหรัฐ

อเมริกาขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1950 อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่เกิดความกังวลว่าสหรัฐอเมริกาจะนำพาญี่ปุ่นเข้าสู่สงคราม (ซึ่งในช่วงเวลานั้นหมายถึงสงครามเกาหลีที่สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายเสรีนิยมและฝ่ายคอมมิวนิสต์) มากกว่าจะช่วยให้ประเทศเกิดความสงบสุขอย่างแท้จริงดังนี้แล้วก็เริ่มมีผู้ศึกษาประเด็นเรื่องการยึดครองญี่ปุ่นของ GHQ ในหลายด้าน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า GHQ ได้เข้าตรวจสอบควบคุมสื่อและการสื่อสาร ทั้งยังควบคุมกิจกรรม และการนำเสนอวัฒนธรรมประเพณีต่างๆของคนญี่ปุ่นอย่างจริงจัง เนื่องจาก GHQ มองว่าวัฒนธรรมและประเพณีหลายอย่าง มีความเชื่อมโยงกับระบบศักดินา ลัทธิทหารนิยม และจักรพรรดินิยม ด้วยเหตุนี้ GHQ จึงเข้าควบคุมการเผยแพร่หรือนำเสนอวรรณกรรม ภาพยนตร์ ละครเวที ละครย้อนยุค รวมถึงการห้ามดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ GHQ ตีความว่ามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับลัทธิทหารนิยมและศักดินา (นรินุช, 2562, 116-119) แม้โอเอะ เค็นสะบุโรจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่อต้านสงคราม ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดแบบระบบศักดินา ทหารนิยม และจักรพรรดินิยม แต่ความจริงที่ว่า GHQ ได้จำกัดสิทธิเสรีภาพควบคุมการเผยแพร่สื่อหรือการนำเสนอวรรณกรรมย่อมส่งผลสะท้อนให้คนหนุ่มสาวและคนในแวดวงวรรณกรรมชาวญี่ปุ่นเกิดความรู้สึกกดดันและถูกกดทับทางอำนาจ ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าความรู้สึกของคนหนุ่มสาวที่ถูกกดทับทางอำนาจและต้องใช้ชีวิตอยู่ในกำแพงที่ปิดล้อมไว้ซึ่งอิสรภาพนั้น ได้รับการถ่ายทอดในวรรณกรรมร่วมสมัยของยุคนั้นหลายชิ้น รวมถึง *เมะมุมิริ โคะอูชิ*, สรุปได้ว่าบริบททางสังคมช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเช่นนี้ได้ส่งอิทธิพลต่อการจำลองสถานการณ์ดังกล่าว ผ่านภาพ ฉาก และกระบวนการการถูกกักขังของกลุ่มตัวละครเอก อีกทั้งการต่อต้านชัดเจนต่ออำนาจชาวบ้านของกลุ่มตัวละครเอก ก็เป็นการจำลองภาพการต่อสู้ของคนหนุ่มสาวและกลุ่มผู้ต่อต้านอำนาจที่มีต่อ

ทั้งทางการเมืองหรือรัฐแห่งประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ไปด้วยในขณะเดียวกัน

4.1.2 โรคระบาดกับการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากกัน
นอกจาก “โรคระบาด” จะถูกใช้ให้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสภาวะที่ถูกปิดล้อมของกลุ่มตัวละครเอกซึ่งเป็นภาพจำลองของเยาวชนชาวญี่ปุ่นที่ถูกกดทับด้วยอำนาจแล้ว โรคระบาดยังถูกใช้ให้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการแบ่งแยกมนุษย์ออกเป็นกลุ่มเป็นพวก กล่าวคือ โรคระบาดได้แบ่งแยกกลุ่มพวกผมซึ่งเป็นเด็กจากสถานดัดสันดานออกจากกลุ่มชาวบ้าน

「閉じこめとくためさ」と南がどなった。「めそめそするな。俺たちを閉じこめたがっているんだ、わかったか」(中略)

「お前も俺も、疫病にかかっているからさ」と南がいった。「俺たちが黴菌をまきちらすのを、あいつらは恐がってるんだ。それで俺たちを閉じこめて、俺たちが犬や地鼠みたいに死ぬのを見張っているのさ」(pp.75-76)

“ก็จะได้ชิงพวกเราไป” มินามิตะโกน “เลิกครวญครางได้แล้วพวกมันต้องการชิงพวกเราเข้าใจหรือยังวะ”...

“ก็เพราะทั้งแกทั้งฉันต่างก็ติดโรครุ่นะสิ” มินามิพูด “พวกมันกลัวพวกเราจะกระจายเชื้อโรคไปทั่วพวกมันก็เลยล้อมชิงพวกเราและคอยดูพวกเราตายอย่างหมาหรือพวกหนูดินไง” (น.70)

เมื่อเกิดเหตุการณ์โรคระบาดและชาวบ้านได้ทอดทิ้งและกักขังกลุ่มพวกผมไว้ในหมู่บ้าน เนื่องจากคาดเดาว่ากลุ่มตัวละครเอกที่ถูกบังคับให้ทำหน้าที่ฝังศพสัตว์เลี้ยงที่ติดโรคระบาดอาจจะติดโรค หมู่บ้านจึงกลายเป็นเหมือนสถานกักกันของรัฐที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยผู้มีอำนาจ หากแต่เพียงสถานกักกันนั้นไม่ได้อำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้กับผู้ถูกกักกันแม้แต่น้อย แม้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “สงคราม” เป็นปัจจัยสำคัญที่ได้แบ่งแยก “พวกเรา” และ “พวกเขา” ออกจากกัน (เดือนเต็ม, 2547) แต่โรคระบาดได้ขับเน้น

การแบ่งแยกกลุ่ม “พวกเรา” และ “พวกเขา” ให้เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น แม้ว่าเดิมทีกลุ่มพวกผมซึ่งเป็นเด็กในสถานดัดสันดานจะไม่ได้รับการยอมรับให้เข้ากลุ่มชาวบ้านตั้งแต่ต้น และยังถูกพิจารณาว่าเป็น “สิ่งที่มีตัวตนอยู่เพื่อถูกจ้องมอง หรือในสถานะของสัตว์ป่าที่ถูกขังกรง” (โอเอะ, 2547, 13) แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญคือ “โรคระบาด” ได้ถูกสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ของการขีดเส้นแบ่งเขตแดนแยก “พวกเรา” และ “พวกเขา” ออกจากกัน อาจวิเคราะห์ได้ว่า โอเอะได้ใช้กลวิธีอุปมาอุปไมยการแบ่งแยกพวกเราและพวกเขานี้ เพื่อจำลองสภาพสังคมที่แท้จริงของญี่ปุ่นในขณะนั้นที่แบ่งแยกระหว่างผู้มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาหรือรัฐบาลและผู้มีอำนาจในสังคมญี่ปุ่นกับหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นที่เป็นผู้อยู่ใต้อำนาจ

4.1.3 โรคระบาดกับการกดขี่มนุษย์

โรคระบาดไม่เพียงเป็นสัญลักษณ์ของเส้นแบ่งระหว่างพวกเราและพวกเขาเท่านั้น แต่ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่มนุษย์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในสังคม ในตอนที่กลุ่มพวกผมได้รับมอบหมายให้นำสัตว์ที่ตายจากโรคระบาดไปฝังตัวละครเอก “ผม” ก็ตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานะของชาวบ้านและสถานะของตนตั้งแต่ต้น

「わかってるよ」と僕は感情を害していった。「鼠の死んだのを村の子供たちがさわったら黴菌がうつる。俺たちがさわるのはさしつかえない。そういうことだろう？」(p.49)

“ผมทราบดีครับ” ผมพูดอย่างปวดร้าว “ถ้าเด็ก ๆ ในหมู่บ้านแตะต้องหนูตาย พวกเขาก็จะติดเชื้อโรค แต่ถ้าพวกผมจับมันละก็ไม่เป็นไร อย่างนั้นใช่ไหมครับ” (น.46-47)

นอกจากกลุ่ม “พวกผม” แล้ว ตัวละครที่สำคัญอีกตัวหนึ่งคือ “เด็กหญิง” ที่เป็นหนึ่งในกลุ่มชาวบ้าน แต่กลับถูกทอดทิ้งไว้กับกลุ่มพวกผมที่เป็นเด็กในสถานดัดสันดานเนื่องจากแม่ของเธอเสียชีวิตจากโรคระบาด และถูกทอดทิ้งไม่ได้อพยพออกไปพร้อมกลุ่มชาวบ้าน

ตัวละครเอก “ผม” ได้พยายามหลบหนีออกไปจากหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาที่ถูกปิดล้อมเพื่อตามให้หมอ ซึ่งเป็นผู้ที่เขาเคยพบมาก่อนหน้านี้ มาช่วยรับเด็กหญิงออกไป แต่หมอลกลับปฏิเสธและเอ่ยถามว่า “พวกแกติดโรคกันกี่คนแล้ว แล้วยังเหลือรอดอยู่อีกกี่คน” (โอเอะ, 2547,108) ตัวละครเอก “ผม” และหมอได้โต้เถียงกันดังนี้

「あんた医者だろ、病気かどうか診るのが仕事だろ？」 「生意気なことをいうな」と急に怒りをあらわにして医者はいった。「帰ってしまえ、二度とこちら側へ出て来るな」 (p.124)

“คุณเป็นหมอใช่ไหม หน้าทีของหมอคือต้องตรวจว่าคนเป็นโรคหรือไม่เป็นโรคใช่ไหม”

“อย่ามาอวดดีกับฉันนะ” หมอโกรธขึ้นมาทันใด “กลับไปซะแล้วอย่ากลับมาฝั่งนี้อีกเป็นอันขาด” (หน้า 108)

จากฉากนี้เราจะเห็นได้ว่าโอเอะได้ใช้องค์ประกอบของเรื่องคือ “โรคระบาด” ในการเสียดสีผู้มีอำนาจและผู้ที่มีสมรรถจะมีหน้าที่ในการช่วยเหลือและรักษาคนผ่านตัวละคร “หมอ” กล่าวคือ ในขณะที่ “ผม” ซึ่งเป็นเพียงเด็กในสถานดัดสันดานที่มีสภาพด้านลบสมควรจะเป็นคนชั่วช้า กลับช่วยเหลือเด็กหญิงโดยหาน้ำและอาหารไปให้เด็กหญิงประทังชีวิต ทั้งยังพยายามช่วยเหลือให้เด็กหญิงได้ออกจากหมู่บ้านที่บัดนี้กลายเป็นสถานกักกันโรค แต่ตัวละคร “หมอ” ซึ่งมีสภาพด้านบวก สมควรจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์กลับทอดทิ้งและผลักไสไม่ยอมให้เด็กหญิงซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มของตนอพยพออกมาจากจุดที่มีโรคระบาดเนื่องจากเกรงกลัวว่าโรคระบาดนั้นจะแพร่กระจายออกมาจากเขตกักกันโรค กล่าวได้ว่าตัวละครเด็กหญิงที่เดิมทีสมควรจะเป็นสมาชิกในกลุ่ม “พวกเขา” (=ชาวบ้าน) กลับถูกผลักไสให้กลายเป็นสมาชิกของกลุ่ม “พวกเรา” (=เด็กในสถานดัดสันดาน) โอเอะจึงใจสร้างให้ตัวละครที่ถูกผลักไสออกจากกลุ่มและถูกปิดล้อมอยู่ในกำแพงที่ปิดกันเป็นตัวละครเยาวยวน

หนุ่มสาวเท่านั้น อันเป็นการสะท้อนสถานะการถูกบีบคั้นของหนุ่มสาวในสังคมร่วมสมัย ณ ช่วงเวลาที่โอเอะรังสรรค์ผลงานชิ้นนี้

ในประเด็นนี้อาจวิเคราะห์ได้เพิ่มเติมว่า โอเอะได้สร้างตัวละครโดยใช้กลวิธีการเสียดสีตลอดทั้งเรื่องเพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาด้านมายาคติ บาร์ตส์อธิบายว่า “มายาคติ” เป็นการสื่อความด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติหรือเป็นกระบวนการทำให้หลงอย่างหนึ่ง อันเป็นสิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม (บาร์ตส์, 2547, 4) ด้วยเหตุนี้คนทั่วไปจึงมักจะมีภาพจำของคน อาชีพ หรือสิ่งต่างๆตามแบบที่สอดคล้องกับคติความเชื่อทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น สำหรับในนวนิยายเรื่อง *เมฆมูมิริ โคะอุชิ* นี้ โอเอะได้สร้างให้ตัวละครเด็กในสถานดัดสันดานที่มีภาพมายาคติว่าเป็นคนเลว แต่ในเรื่องกลับเป็นตัวละครผู้มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ในขณะที่พวกชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงหมอซึ่งมีภาพมายาคติของความดีงาม สมควรเป็นผู้ที่ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า แต่กลับกลายเป็นกลุ่มคนที่เจ้าเล่ห์หลอกหลวงและเอาเปรียบคนที่อ่อนแอกว่าตน นอกจากนี้ยังมีตัวละครในเรื่องตัวอื่นๆ เช่น ตัวละครทหารซึ่งปกติแล้วย่อมมีภาพลักษณ์แห่งความเข้มแข็งกล้าหาญ แต่กลับถูกสร้างให้เป็นตัวละคร “ทหารหนีทัพ” ที่หวาดกลัว ตัวละคร “ทหารหนีทัพ” นี้หลบหนีเข้ามาอยู่ในชุมชนเกาหลีสี่ข้างหมู่บ้านช่วงที่เกิดโรคระบาด ด้วยเชื่อว่าไม่มีใครเข้ามาค้นตัวพบ เขาเป็นชายที่ “ไร้ประกายรุ่งโรจน์สง่างามของทหารฝึกหัด เขาไร้ซึ่งบันท้ายเล็กเนื้อหน่นในชุดเครื่องแบบที่เราอารมณ์และไร้ซึ่งช่วงคอแข็งแรง” (โอเอะ, 2547,96) จะเห็นได้ว่าตัวละครทุกตัวต่างมีลักษณะที่ผิดไปจากภาพที่คนทั่วไปรับรู้และการสร้างตัวละครในลักษณะเสียดสีกับภาพมายาคติที่มีต่อตัวละครแต่ละตัวนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า เป็นความพยายามของผู้เขียนที่จะเสนอภาพความจริงของมนุษย์และสังคมที่ไม่ได้เป็นไปตามรูปแบบที่ยึดถือหรือจดจำกันมาในอดีต ทั้งยัง

เป็นการสะท้อนภาพความบิดเบี้ยวของสังคมญี่ปุ่นในช่วงเวลานั้น

กลวิธีการเสียดสีที่โอเอะใช้ในเรื่องยังหมายถึงรวมถึงการสร้างตัวละครเด็กชายชาวเกาหลีที่ชื่อ “ลี” ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนชาวเกาหลีติดกับหมู่บ้านที่เป็นที่อาศัยของชาวบ้านชาวญี่ปุ่น โอเอะจงใจใช้คำว่า “โชเซ็นจิน” (朝鮮人部落) หรือ “ชุมชนชาวเกาหลี” เพื่อแสดงนัยยะของการกดขี่ และถ่ายทอดปัญหาของการดำรงอยู่ของชาวเกาหลี หรือ “สะอินจิ” (在日) ที่โอเอะเรียกว่า “โชเซ็นจิน” ในผลงานหลายต่อหลายเรื่องของตน เช่น นวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* ใน ค.ศ.1958 *วะระระะ โนะ จิตะอิ* 『われらの時代』 ใน ค.ศ.1959 เรื่องสั้น “ชะเกะบิ โงะเอะ” 『叫び声』 ใน ค.ศ.1962 นวนิยายเรื่อง *มันเอ็น จันเน็น โนะ ฟุตะโตะโบรุ* 『万延元年のフットボール』 ใน ค.ศ.1967 เป็นต้นตัวละคร “ลี” เด็กชายชาวเกาหลีหรือโชเซ็นจิน ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* นี้เป็นเด็กหนุ่มที่สูญเสียพ่อแม่ไปเพราะโรคระบาดและภูมิหลังครอบครัวมีความยากจนข้นแค้น กล่าวได้ว่าชีวิตของตัวละครลีมีความยากลำบากและอดมื้อกินมื้อแม้เมื่อก่อนจะมีโรคระบาดและถูกทอดทิ้งให้อยู่ในชุมชนชาวเกาหลีที่อยู่ติดกับหมู่บ้านป่ากลางหุบเขาเพียงลำพังหลังจากที่ชาวบ้านและคนเกาหลีในชุมชนชาวเกาหลีต่างก็พากันอพยพหนีไปคิมกล่าวว่า ตัวละครลีเป็นตัวละครที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ด้อยต่ำและแบ่งแยกห่างออกจากพื้นที่อาศัยของชาวญี่ปุ่น (คิม, 2006, 74) ซึ่งลักษณะตัวละครลีและสภาพแวดล้อมที่ลีอาศัยอยู่ซึ่งถ่ายทอดในวรรณกรรมนั้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวเกาหลีที่ดำรงอยู่ตั้งแต่ก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองเรื่อยมาจนถึงสมัยหลังสงคราม

เมื่อพิจารณาถึงบริบททางสังคมในประเด็นเรื่อง

ชาวเกาหลีที่โอเอะนำเสนอในนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* นี้จะพบว่า ปัญหากลุ่มคนที่เรียกว่า “สะอินจิ” หรือ ชาวเกาหลี ซึ่งในภาษาญี่ปุ่นตามตัวอักษรหมายถึงคนที่ดำรงอยู่ในประเทศญี่ปุ่นนั้น หมายถึงประชากรชาวเกาหลีที่หลงเหลืออยู่ในประเทศญี่ปุ่นภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งมีข้อมูลอ้างว่ามีชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ประเทศญี่ปุ่นช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงถึงเกือบ 2,000,000 คน ส่วนใหญ่แล้วเป็นกลุ่มคนที่ถูกนำตัวมายังประเทศญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเพื่อมาช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสงคราม แต่ก็มีชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งที่อาศัยในประเทศญี่ปุ่นอยู่แล้วก่อนเกิดสงคราม ชาวเกาหลีเหล่านี้ถูกส่งตัวกลับประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดในทันทีเป็นจำนวนมาก และเมื่อถึง ค.ศ.1954 ประชากรชาวเกาหลี หรือ กลุ่มสะอินจินี้ลดลงเหลือประมาณ 556,000คน (Ryang, 2014, 520) สถานะของกลุ่มสะอินจิที่ยังเหลืออยู่ประมาณ 600,000 คนนี้ กลายเป็นปัญหาสังคมญี่ปุ่นในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นปิดความรับผิดชอบที่มีต่อชาวเกาหลีและบุคคลได้ปกครองในช่วงอาณานิคมที่ยังมีคณกลุ่มนี้หลงเหลืออยู่ในประเทศญี่ปุ่นในสนธิสัญญาซานฟรานซิสโกใน ค.ศ.1952 ซึ่งทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มีสถานภาพทางกฎหมายที่เปราะบางเป็นอย่างยิ่ง ความเชื่อมโยงทางกฎหมายของบุคคลเหล่านี้กับรัฐแห่งประเทศญี่ปุ่นได้ถูกปฏิเสธอย่างตื้อๆจากการลงนามในสนธิสัญญานี้ (Ryang, 2014, 532) กล่าวได้ว่า กลุ่มสะอินจินี้ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายตามที่ควรได้รับตามหลักมนุษยธรรม ทั้งยังถูกเลือกปฏิบัติ มีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกับคนญี่ปุ่นแม้แต่แต่เพียงที่กลุ่มสะอินจินี้ควรได้รับการชดเชยในฐานะที่เป็นเหยื่อหรือผู้ได้รับความเสียหายจากสงครามที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้ก่อขึ้น

¹⁶ คำว่าโชเซ็นจิน (朝鮮人) มีความซับซ้อนและเป็นคำที่มีความหมายแง่ลบเนื่องจากคำนี้เป็นคำที่คนญี่ปุ่นใช้เรียกชาวเกาหลีในยุคที่เกาหลีตกอยู่ภายใต้การปกครองของมหาจักรวรรดิญี่ปุ่น (ค.ศ. 1910-1945)จนถึงช่วงหลังสงครามโลก ซึ่งคนญี่ปุ่นใช้คำเรียกชาวเกาหลีว่า “โชเซ็นจิน” นี้ในสถานการณ์หรือสภาวะการณ่หลากหลายที่ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อคำนี้ว่าเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของชาวญี่ปุ่นที่กดขี่และมีความเหลื่อมล้ำต่อคนเกาหลี (ทะนิโมะริและคิม, 2002, 113)

ในช่วงก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง

โอเอเองยังได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องคนเกาหลีหรือโซเชียนจินในนวนิยายของตน โดยยกตัวอย่างคดีฆาตกรรมโรงเรียนมัธยมปลายโคะมะทะซุงะวะ (小松川高校事件)¹⁷ ว่าในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีคนหนุ่มสาวเกาหลี (若い朝鮮人) ที่ต้องแบกรับความโชคร้ายของการมีใบหน้าที่หม่นหมองของคนเกาหลีแบบฆาตกรในคดีนี้อาศัยอยู่ ซึ่งปัญหาระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวเกาหลีนี้ย่อมเป็นปัญหาสำคัญที่สุดของคนหนุ่มสาวในญี่ปุ่น (โอเอะ, 1962, 154) และคิมเสนอว่าเหตุการณ์คดีฆาตกรรมโรงเรียนมัธยมปลายโคะมะทะซุงะวะนี้ส่งอิทธิพลต่อโอเอะเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือโอเอะผู้ซึ่งมีความสนใจอย่างลึกซึ้งต่อสภาวะของชาวเกาหลีได้สร้างตัวละคร “ผม” และเผ่ามองหนุ่มสาวสะอิชิผ่านสายตาของผู้บรรยายซึ่งก็คือตัวละครเอก “ผม” ในเรื่องสั้น “ชะเกะบิ โงะเอะ” (คิม, 2006, 75) สำหรับตัวละครลิโนนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* นี้ก็เช่นกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม้ตัวละครจะไม่ได้ออกสร้างให้มีลักษณะเหมือนคนเกาหลีในเรื่องสั้น “ชะเกะบิ โงะเอะ” ซึ่งมีต้นแบบคือ ลีซิงยู (李少年) ฆาตกรจากคดีฆาตกรรมโรงเรียนมัธยมปลายโคะมะทะซุงะวะนี้ แต่ตัวละครเอก “ผม” ในผลงานทั้งนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* และ เรื่องสั้น “ชะเกะบิ โงะเอะ” ต่างก็มีภูมิหลังของการเป็นคนเกาหลีหรือโซเชียนจินที่มาจากชุมชนชาวเกาหลีที่ยากจนข้นแค้นเช่นเดียวกัน ตัวละครทั้งสองเป็นตัวแทนของโซเชียนจินที่มีภูมิหลังที่ยากลำบากและมีสถานะที่ต่ำต้อยกว่าคนญี่ปุ่นในช่วงเวลาสงครามที่แนวคิดชาตินิยม (国家主義) เฟื่องฟูและแนวคิดนี้ยังดำรงอยู่แม้เข้าสู่ยุคหลังสิ้นสุดสงครามโลกในขณะที่โอเอะรังสรรค์นวนิยายขึ้นนี้ ในค.ศ.1958 ความทรงจำในวัยเด็กของโอเอะที่มีต่อคนเกาหลีหรือโซเชียนจินที่ถูกกดขี่จากคนญี่ปุ่นนั้นสะท้อน

อยู่ในนวนิยายเรื่อง *เมะมุมิริ โคะอูชิ* ตามที่ปรากฏในเรื่องดังนี้

「俺とお袋とは毎月、あの土間に長い時間坐って草鞋を編むんだ。それは夫役だ」と李は駆けながらいった。「怠けると縁の上から御隠居が俺とお袋に唾をかける」

李は彼自身、乱暴に唾を吐いた。彼は、村長の家に土足で踏みこんだことで感情を昂ぶりきらせ、その声は震えていた。

「俺たちはあの家のどこに何があるか、すっかり知ってるぜ、親父が子供の時から、あの家の奴らは俺の一家を使って何もかもやらせたんだ。俺は肥溜めの塗りかえの時なんか、一日中糞だらけでその中を這いまわんだ」 (pp.160-161)

“ทุกๆเดือน ฉันกับแม่จะต้องนั่งสานรองเท้าฟางอยู่บนพื้นโคลมะ¹⁸ เป็นชั่วโมงๆ มันบังคับใช้แรงงานเรา” ลีวิ่งไปพูดไปด้วย “ถ้าพวกเราขี้เกียจละก็ ไอ้เจ้านายแก่งอมคนนั้นก็จะถ่มน้ำลายลงมาจากบนระเบียงใส่ฉันกับแม่”

ว่าแล้วลีก็ถ่มน้ำลายออกมาแรงๆ เขาตื่นตื่นยิ่งนักที่ได้บุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้ใหญ่บ้านทั้งๆ ที่ยังสวมรองเท้า เสียงของเขาสั้นพรวด

“เรารู้ว่าของในบ้านอยู่ที่ไหนกันบ้าง ตั้งแต่สมัยพ่อฉันยังเป็นเด็กแล้ว ไอ้พวกคนในบ้านก็ใช้ครอบครัวของเราทำอะไรๆ ให้ทุกอย่าง อย่างตอนที่ฉันต้องทาสีถึงขี้ใหม่ ฉันต้องคลานไปรอบถังที่เต็มไปด้วยขี้ทั้งวัน” (น.136)

เหตุการณ์นี้เป็นตอนที่ตัวละครลีพาตัวละครเอก “ผม” พังเข้าไปในบ้านผู้ใหญ่บ้านเพื่อหาถุงกระดาษแข็งมาบรรเทาอาการไข้ของตัวละครเด็กหญิงซึ่งกำลังป่วยหนักและสันนิษฐานได้ว่าติดโรคระบาด ในฉากนี้

¹⁷ คดีฆาตกรรมโรงเรียนมัธยมปลายโคะมะทะซุงะวะ (小松川高校事件) เป็นคดีฆาตกรรมที่เด็กหนุ่มชาวเกาหลี (หรือที่เรียกว่าโซเชียนจิน) สังหารนักเรียนสาวชาวญี่ปุ่น เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1958 ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและคนญี่ปุ่นทั้งประเทศ ทั้งยังเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดภาพมายาคติที่มีต่อคนเกาหลีที่ว่าคนเกาหลีคือปีศาจและฆาตกรที่น่ากลัว (Centeno, 2011, 132)

¹⁸ ส่วนที่เป็นพื้นดินในบ้านญี่ปุ่นแบบโบราณ

โรคระบาดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครและตัวละครเอกบุกเข้าไปในบ้านของผู้ใหญ่บ้าน และทำให้ตัวละครเอยถึงความทรงจำที่ตนและครอบครัว (=คนเกาหลี) ถูกกดขี่จากผู้ใหญ่บ้านและครอบครัว (=คนญี่ปุ่น) แม้ตัวละครจะเป็นตัวละครที่อยู่ในสถานะที่ต่ำต้อยและถูกกดขี่ทางชาติพันธุ์มาแต่กำเนิด แต่เมื่อเกิดโรคระบาดอันเป็นเหตุการณ์วิกฤติเขากลับเป็นผู้ที่ช่วยเหลือเด็กหญิงชาวญี่ปุ่นและมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ต่างจากตัวละครผู้ใหญ่บ้านที่แม้จะมีสถานะที่สูงกว่าในสังคมและเป็นผู้ที่สมควรจะช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า กลับทอดทิ้งเด็กในสถานตัดสันดานและตัวละคร รวมถึงทอดทิ้งตัวละครเด็กหญิงในหมู่บ้านของตน ทั้งยังมีความโหดร้ายต่อผู้ที่มีความอ่อนแอกว่า ดังจะเห็นได้ในช่วงท้ายสุดของเรื่องที่ผู้ใหญ่บ้านได้ใช้ “อำนาจ” ขับไล่ตัวละครเอกออกจากหมู่บ้านและเป็นผู้สั่งการให้ช่างตีเหล็กพยายามฆ่าตัวละครเอก จะเห็นได้ว่าไอเอะได้ใช้กลวิธีเสียสติในการสร้างตัวละครต่างๆ รวมถึงตัวละครและตัวละครผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสะท้อนปัญหาคนเกาหลีหรือโซเชียนจิน ในฐานะมนุษย์ในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำและเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเรื่อยมา ทั้งยังสะท้อนปัญหาการใช้ “อำนาจ” กดขี่ผู้ที่อ่อนแอและมีสถานะต่ำกว่า ดังที่จะเห็นได้ชัดจากพฤติกรรมของผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อตัวละครและตัวละครเอก กล่าวได้ว่าการลงนามในสนธิสัญญาซานฟรานซิสโกที่ประกาศว่าญี่ปุ่นปฏิเสศความเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่างรัฐกับคนเกาหลี (กลุ่มโซอินชิ) สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจเหนือกว่าในรัฐ ในการกดขี่ผู้ที่อ่อนแอไร้ซึ่งอำนาจ ทั้งยังสะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสถานภาพทางสังคม และทางกฎหมายของกลุ่มโซอินชิที่เป็นผู้ที่มีสถานะด้อยกว่าในสังคมญี่ปุ่น และปัญหาเหล่านี้ได้ถูกจำลองให้เห็นผ่านการสร้างตัวละครและตัวละครผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงผ่านพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสองที่มีต่อตัวละครเอกและตัวละครอื่นในเรื่อง โดยองค์ประกอบสำคัญที่ขับเคลื่อนการกดขี่และ

ความเหลื่อมล้ำนี้ก็คือ “โรคระบาด” นั่นเอง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า โรคระบาดคือองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่สะท้อนให้เห็นปัญหาในสังคมญี่ปุ่นที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น กล่าวคือ โรคระบาดคือองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะการถูกบีบคั้นและถูกกักขังของคนหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นในทศวรรษที่ 1950 ทั้งยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนให้เห็นปัญหาความเป็นอื่น (otherness) ซึ่งก็คือการแบ่งแยก “พวกเรา” และ “พวกเขา” ออกจากกัน ทั้งยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนปัญหาการกดขี่มนุษย์ของผู้ที่มีอำนาจและสถานะเหนือกว่า ปัญหาสิทธิในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งล้วนเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น

4.2 โรคระบาดกับการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์

แม้ว่า “โรคระบาด” จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่องที่ทำให้เห็นภาพด้านลบของมนุษย์และสะท้อนปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคมญี่ปุ่น แต่ในขณะเดียวกันโรคระบาดก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เห็นภาพด้านบวกของมนุษย์ กล่าวคือโรคระบาดได้สร้างให้เกิดโอกาสแห่งการมีอิสระและเป็นเอกเทศของกลุ่มตัวละครเอก ทั้งยังสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอันเป็นการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ในลักษณะหนึ่ง

4.2.1 โรคระบาดกับอิสรภาพของมนุษย์

แม้ว่าโรคระบาดจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในนวนิยายเรื่อง *เมะมุฉิริ โคะอูชิ* ที่ขับเคลื่อนให้เห็นปัญหาการถูกกดขี่ทางอำนาจของเยาวชน ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ของมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันโรคระบาดก็เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างโอกาสให้ตัวละครในเรื่องได้ไกล่ถอนความเป็นมนุษย์คืน และได้รับโอกาสแห่งความเป็นมนุษย์ที่อิสระ แม้จะเป็นระยะเวลาสั้นๆ ก็ตาม กล่าวคือ นับตั้งแต่ต้นเรื่องกลุ่มตัวละครเอกมีชีวิตที่ถูกกักขังตัวละครเอก “ผม” กล่าวว่า “จากประสบการณ์ที่พวกผมล้มเหลวในการหนีครั้งแล้วครั้งเล่า ในช่วงที่ย้ายจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่งนั้น พวกผม

ก็ตระหนักว่าตนเองถูกล้อมรอบด้วยกำแพงใหญ่หมึมา” (โอเอะ, 2547, 15) ต่อมาเมื่อกลุ่มชาวบ้านหนีออกจาก หมู่บ้านด้วยเหตุแห่งโรคระบาดและกักขังกลุ่มตัวละคร เอก “ผม” ไว้ในหมู่บ้านนั้น แม่ในตอนแรกกลุ่มตัวละคร เอกจะรู้สึกหวาดกลัวที่ถูกทิ้งไว้เพียงลำพัง แต่ในขณะที่ เดียวกันพวกเขากลับรู้สึกถึงความเป็นอิสระที่แท้จริง เป็นครั้งแรก ตลอดการเดินทางกลุ่มตัวละครเอก “ผม” ซึ่งเป็นเด็กในสถานดัดสันดานได้รับประทาน อาหารที่เป็นเพียงมันฝรั่งแห้งๆ หรือสตูว์ผักหลายๆ ที่เป็น “อาหารเลาๆ” (โอเอะ, 2547, 38) เท่านั้น แต่เมื่อถูกกักขัง ด้วยต้นเหตุจากโรคระบาด กลุ่มตัวละครเอก “ผม” กลับ ได้รับโอกาสในการทำอาหารเอง ซึ่งเป็นอาหารร้อนที่ปรุงร ูขึ้นใหม่ทั้งยังมีปริมาณเหลือเพื่อเป็นครั้งแรก กล่าวได้ว่า อาจเป็นครั้งแรกที่กลุ่มตัวละครเหล่านี้ได้รับสิ่งที่เป็น ัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ตามสมควร ในคืนแรกที่เด็กใน สถานดัดสันดานถูกทิ้งและกักขังไว้ ตัวละครเอกกล่าวว่า

夜だった、村の中で僕は自由だった。したがっ て僕は自分の意志で眠らなければならなかった。僕の 弟は眼をつむり、汗を脂の臭う毛布のごわごわしたかさ ばりを顎まで引きあげ静かな呼吸をした...(pp.86-87)

เป็นคืนที่... พวกผมได้เป็นอิสระอยู่ในหมู่บ้าน ด้วยเหตุนี้พวกผมต้องนอนหลับให้สนิทด้วยความ ประสงค์ของตนเอง น้องชายผมหลับตาลง ดึงผ้าห่ม เนื้อหยาบที่มีกลิ่นเหม็นและไขมันขึ้นมาถึงคาง หายใจ อย่างสงบ... (น.78)

ตั้งแต่เริ่มต้นเรื่องตัวละครเด็กในสถานดัดสันดาน ทั้งหมดต่างก็อยู่ในภาวะถูกกักขังและถูกกดขี่ ไร้อิสราภาพ แต่เมื่อเกิดโรคระบาด กลุ่มตัวละครเหล่านี้ กลับได้รับโอกาสในการเป็นอิสระและสร้างความเป็น เอกเทศของตนอันเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานของความ เป็นมนุษย์ ตัวละครเอกสามารถที่จะเลือกทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วย “ความประสงค์ของตนเอง” ซึ่งเป็นอิสรภาพที่กลุ่ม ตัวละครเอกไม่เคยได้รับก่อนที่จะถูกชาวบ้านทอดทิ้งไป ด้วยโรคระบาด อะเบะกล่าวว่าทรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติ ของญี่ปุ่นตั้งแต่ดั้งเดิมมาเป็นทรศนะที่เกี่ยวข้องกับ

วิญญาณนิยม (アニミズム) กล่าวคือมนุษย์นั้นเป็นส่วน หนึ่งของเทพเจ้าซึ่งก็คือธรรมชาติ ที่การตายมีค่าเท่ากับการ เกิดใหม่หมุนเวียนซ้ำไปมา (死=再生) และวรรณกรรม ญี่ปุ่นร่วมสมัยก็สืบทอดแนวคิดนี้เช่นกัน (อะเบะ, 2002, 148) อะเบะอธิบายว่าพื้นที่ (空間) ของหมู่บ้านป่า กลางหุบเขานั้นมีโครงสร้างศูนย์กลางที่ห่างจากป่า ซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้าน (集落) ริมน้ำ (河原) กับชุมชน ชาวเกาหลี (朝鮮人部落) หมู่บ้านก็คืออาณาเขตที่ชาวบ้าน ใช้ชีวิตประจำวัน (村人の日常生活の領域) ส่วนป่าก็คือ อาณาเขตธรรมชาติ (自然の領域) ตรงกลางระหว่าง หมู่บ้านและป่าก็คืออาณาเขตที่มีความเป็นสองนัย (両義性) อย่างริมน้ำกับชุมชนเกาหลี ต่อมาเมื่อกลุ่มเด็ก ในสถานดัดสันดานซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาวะความเป็นสองนัย กล่าวคือเป็นเยาวชนชาวญี่ปุ่นที่ยังเยาว์วัยมีความบริสุทธิ์ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเยาวชนที่มีมลทินเนื่องจาก ถูกรัฐพิจารณาว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเกร่อต่อต้านกับ กฎเกณฑ์บรรทัดฐานของรัฐ ทั้งยังเป็นเยาวชนชาวญี่ปุ่น ที่สมควรจะมีสถานะที่เท่าเทียมกับชาวบ้านแต่ในขณะที่ เดียวกันก็เป็นเด็กในสถานดัดสันดานที่ถูกพิจารณาว่า มีความด้อยกว่าหรือมีสถานะต่ำกว่าชาวบ้านก้าวเข้ามา ในหมู่บ้าน ชาวบ้านก็พยายามใช้กลุ่มเด็กจากสถาน ดัดสันดานเป็นกำแพงกันคลื่นแห่งความเกรี้ยวกราด ของธรรมชาติ (ซึ่งก็คือโรคระบาด) แต่ต่อมาคนในชุมชน เกาหลีก็เสียชีวิตลง สมาชิกกลุ่มเด็กในสถานดัดสันดาน ก็เสียชีวิตลง ชาวบ้านจึงตระหนักว่าธรรมชาติ (โรคระบาด) ได้บุกเข้ามาในหมู่บ้านแล้วและทั้งเด็กในสถานดัด สันดานไว้เมื่อเป็นเช่นนี้หมู่บ้านป่ากลางหุบเขาจึงกลายเป็น โลกของเด็กสถานดัดสันดาน และกลายเป็นอาณาเขต แห่งธรรมชาติ (โรคระบาด) นั่นเอง (อะเบะ, 2002, 145 -146)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวคิดเรื่องหมู่บ้านป่า กลางหุบเขาที่กลายเป็นอาณาเขตแห่งธรรมชาตินี้ ผูกพันกับประเด็นเรื่อง “ความตาย เท่ากับ การเกิดใหม่” เป็นอย่างมาก ตลอดเวลาที่ผ่านมา ความเป็นอิสระและ ตัวตนของกลุ่มตัวละครเอกที่เป็นเด็กในสถานดัดสันดาน

นั้นได้ “ตาย” ไปเป็นเวลานานและในตอนแรกที่กลุ่มตัวละครเอกถูกกักขังนั้น “ภาพ ‘ความตาย’ ที่คอยมาเยือนผมในยามค่ำคืน” (โอเอะ, 2547, 92) ก็สร้างให้ตัวละครเอกรู้สึกหวาดกลัวศพเพื่อนของตนและศพคนที่ติดโรคระบาดเสียชีวิต แต่กระนั้นการได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ถูกกักขังเนื่องจากการแพร่กระจายของโรคระบาดนี้ ก็กลับเป็นครั้งแรกที่ตัวละครเอกได้รับโอกาสแห่งความรู้สึกอันเป็นอิสระและเป็นเอกเทศซึ่งเปรียบเสมือนการ “เกิดใหม่” ในรูปแบบหนึ่งและในวันที่หิมะ (=ธรรมชาติ) พรั่งพุดตกลงมา ตัวละครน้องชายกล่าวกับตัวละครเอก “ผม” ว่า “พวกเราอยู่ที่นี้กันไปตลอดเอะนะอยู่แบบนี้ไปนานๆ เลย” (โอเอะ, 2547, 115) อีกทั้งเมื่อตอนที่เด็กในสถานดัดสันดานพากันจัดงานเฉลิมฉลองที่ตัวละครน้องชายจับไก่ป่าได้ “ลี” ตัวละครชาวเกาหลีก็ร้องเพลงสำหรับงานศพ ซึ่งตัวละครเอก “ผม” ประกาศว่านั่นคือ “เพลงแห่งการเฉลิมฉลอง”

「これが祭りの歌か？」と僕はみんなの歌声に負けないようにどなった。

「ちがう、葬式の歌だ」と李がびくびく動く舌をあらわにして笑いながらどなり返した。

「親父が死んだから習ったんだ」

「祭りの歌さ」と僕は満足して言った。「何でも祭りの歌さ」(pp.154-155)

“นี่เป็นเพลงของงานฉลองหรือ” ผมตะโกนแข่งกับเสียงร้องเพลงของคนอื่นๆ

“เปล่า เป็นเพลงสำหรับงานศพ” ลีตะโกนกลับมาพร้อมกับหัวเราะเผยให้เห็นลิ้นสั้นร้ว

“พ่อฉันตายก็เลยเรียนรู้เพลงนี้มา”

“มันเป็นเพลงงานฉลอง” ผมประกาศอย่างพึงพอใจ “อะไรก็เป็นเพลงงานฉลองได้ทั้งนั้น” (น.131)

จะเห็นว่าโรคระบาด (=ธรรมชาติ) เป็นต้นเหตุแห่งความตายแต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวละครเด็กสถานดัดสันดานได้เกิดใหม่ สรุปได้ว่าโอเอะได้สร้างองค์ประกอบของเรื่องคือโรคระบาด ให้เป็นปัจจัยในการก่อให้เกิดความตายและการเกิดใหม่

ซึ่งการเกิดใหม่นี้ก็คือการเกิดใหม่ของตัวละครเด็กในสถานดัดสันดานที่มีความเป็นอิสระและเป็นเอกเทศนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าในตอนท้ายเรื่องที่กลุ่มชาวบ้านเดินทางกลับมายังหมู่บ้านเนื่องจากโรคระบาดซาลง ชาวบ้านก็ได้กลับมายึดอาณาเขตแห่งความเป็นธรรมชาติในคืน และกลุ่มตัวละครเอก “ผม” ก็กลับไปถูกจองจำไว้่อิสราภาพอีกครั้ง จึงวิเคราะห์และสรุปได้ว่าโรคระบาดนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สร้างโอกาสให้กลุ่มตัวละครเอกได้รับความเป็นอิสระและเอกเทศไม่ต้องพึ่งพาหรืออยู่ใต้อำนาจผู้ใด แม้เป็นเพียงเวลาชั่วคราว แต่ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ก็เป็นเวลาเวลาที่กลุ่มตัวละครเอกได้รับอิสรภาพที่ถูกแย่งไปคืนมาและได้สร้างตัวตนในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

4.2.2 โรคระบาดกับมิตรภาพของมนุษย์

โรคระบาดเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่ทำให้ตัวละครต่างๆร่วมมือร่วมใจจนเป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่นของคนในกลุ่ม และทำให้เกิดมิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นับตั้งแต่ต้นเรื่อง กลุ่มตัวละครเอก “ผม” ที่เป็นเด็กในสถานดัดสันดานเองก็มีความขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่โรคระบาดเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวละครเอกต้องร่วมมือกันในการรับมือกับการถูกทอดทิ้งกักขังในหมู่บ้านป่ากลางหุบเขา โรคระบาดได้สร้างภาวะความเป็นกลุ่มก้อนและความเป็น “พวกเรา” ในแง่บวก ฉากต่อไปนี้เป็นฉากที่ตัวละครเอก “ผม” กล่าวกับมินามิดังนี้

「俺たちの村か？」と南が唇を歪めていった。

「え？俺たちは捨てられたんだぜ」

「俺たちの村さ」と僕は南を睨みつけていった。

「俺は誰からも捨てられた訳じゃない」

「まあいいや」と南が狡い微笑をうかべていった。「俺だってお祭りは好きさ」(p.151)

“หมู่บ้านของเรานั้นหรือ” มินามิพูด ทำปากบิดเบี้ยว “อะไรกัน พวกเราถูกทิ้งนะโย้ย”

“หมู่บ้านของพวกเรา” ผมจ้องเขม็งไปยังมินามิ

“ฉันไม่ได้ถูกใครที่เหน็ดเหนื่อย”

“นั่นก็ได้” มินามีพูดยิ้มๆอย่างเจ้าเล่ห์ “ไอ้ฉันมันชอบการฉลองอยู่แล้ว” (น.128)

จากฉากข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มตัวละครเอกเด็กในสถานดัดสันดานได้สร้างโลกใบใหม่ของพวกเขาขึ้นมาหลังจากถูกทิ้งเนื่องจากโรคระบาด และสร้างความเป็นกลุ่มก้อนที่เหนียวแน่นคือ “หมู่บ้านของเรา” ขึ้นมาเป็นครั้งแรก ประโยคดังกล่าวไม่เพียงตอกย้ำถึงการเกิดใหม่ของจิตวิญญาณที่มีอิสระเสรีของกลุ่มตัวละครเอกเท่านั้น แต่ยังเป็นการสื่อโดยนัยถึงมิตรภาพที่ก่อขึ้นอย่างเหนียวแน่นของกลุ่มตัวละครเด็กในสถานดัดสันดาน

นอกจากนี้แล้วความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเด็กชายชาวเกาหลีและกลุ่มตัวละครเอก “ผม” ก็ก่อเกิดขึ้นเนื่องมาจากโรคระบาดเป็นเหตุปัจจัยหลัก ในคราวแรกที่ตัวละครเอก “ผม” และตัวละครลี ซึ่งต่างก็ถูกชาวบ้านและคนในชุมชนเกาหลีทิ้งไว้เบื้องหลังเหมือนกัน ได้พบกันเป็นครั้งแรก ทั้งสองต่างพากันชกต่อยตัวละครเอก “ผม” พิจารณาว่าลีคือศัตรูดังปรากฏในข้อความว่า “ผมมุ่งหน้าไปอย่างข้าจ้องมองศัตรู (ไอเอะ, 2547, น.73)

ในประเด็นเรื่องของเด็กชายชาวเกาหลีนั้น อาจวิเคราะห์ได้ว่า ไอเอะจงใจใช้กลวิธีเสียดสีในประเด็นเรื่องความเป็นศัตรูทางชาติพันธุ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลี ตัวละครเอก “ผม” เมื่อพบตัวละครลีเป็นครั้งแรกก็เกิดความรู้สึกต่อฝ่ายตรงข้ามในฐานะศัตรู แต่ต่อมาตัวละครเอก “ผม” กลับคิดคำนึงถึงเด็กชายชาวเกาหลีดังนี้

あいつが火を焚いている、と僕は友情のような小さく熱い感情を胸の底に芽のように感じながら考えた。全身の軽い打撲傷、鼻孔の痛みが小さな快樂のように帰ってきた。あいつはほんとうに強かったな、朝鮮人にはなかなか強い奴がいるから喧嘩の時は長びいてしまう (p.88)

ไอ้หมอนั่นจุดไฟ...ผมคิดและความรู้สึกที่ร้อนเล็กๆ ราวกับมิตรภาพกำลังแตกหน่อที่ส่วนลึกในกาย รอยฟกช้ำดำเขียวบางๆ ที่สว่างและความเจ็บในช่องจมูก

กลับเป็นความสนใจน้อยๆที่คืนกลับมาหาผม ไอ้หมอนั่นมันแกร่งจริงๆมีคนเกาหลีที่แข็งแกร่งอยู่มาก เวลาสู้กันจึงกินเวลานาน (หน้า 80)

ต่อมาตัวละครเอก “ผม” ได้พบว่าลีกำลังพยายามขุดหลุมฝังร่างพ่อของตนที่เสียชีวิตจากโรคระบาด ตัวละครเอก “ผม” ก็เข้าไปช่วยฝังศพ และมีมิตรภาพระหว่างเด็กชายชาวญี่ปุ่นและเด็กชายชาวเกาหลีก็กำเนิดขึ้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าโรคระบาดคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครทั้งสองได้เกิดมิตรภาพในฐานะเพื่อนมนุษย์ ในฉากนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า “สงคราม” ที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นได้ก่อให้เกิดภาวะความเป็นศัตรูระหว่างตัวละครเอก “ผม” และตัวละครลี ซึ่งเป็นตัวแทนของประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลี แต่โรคระบาดที่มาจากธรรมชาติกลับประสานความสัมพันธ์และก่อให้เกิดมิตรภาพระหว่างเด็กชายชาวญี่ปุ่นและเด็กชายชาวเกาหลี โรคระบาดจึงมีสถานะเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดภาพด้านบวกของความเป็นมนุษย์จากความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสองนี้

เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครเอก “ผม” และตัวละครเด็กหญิง เดิมทีเด็กหญิงเป็นสมาชิกของกลุ่มชาวบ้าน ซึ่งถูกพิจารณาว่าเป็น “พวกเขา” สำหรับตัวละครเอก “ผม” แต่เมื่อเกิดโรคระบาดและเด็กหญิงถูกทิ้งไว้เบื้องหลังตัวละครเอก “ผม” และตัวละครเด็กหญิงก็ได้พัฒนาความรู้สึกที่ประหนึ่งเหมือนความรัก สรุปได้ว่าโรคระบาดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดมิตรภาพระหว่างตัวละครต่างๆ อันเป็นการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับตัวละครเหล่านี้ องค์ประกอบของเรื่องคือ “โรคระบาด” ได้ทำหน้าที่สำคัญในการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยโรคระบาดเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวละครเอกได้รับอิสรภาพหลังจากถูกกดทับมาเป็นเวลานานเป็นครั้งแรก ทั้งยังเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดมิตรภาพที่แน่นแฟ้นระหว่างมนุษย์ด้วยกัน กล่าวได้ว่า โรคระบาดเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่สะท้อนภาพด้านบวกของมนุษย์ด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม ต่อมาในตอนท้ายเรื่อง โรคระบาด

ได้แปรสภาพเปลี่ยนไปเป็นพลังแห่งความตาย “ที่สามารถเอาชนะและมีอำนาจเหนือพวกเราผู้เป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้งได้” (โอเอะ, 2547, 146) และทำให้เด็กหญิงเสียชีวิตลง ในเวลาเดียวกันกลุ่มชาวบ้านได้ย้อนกลับเข้ามาในหมู่บ้านในตอนนั้น ขณะที่กลุ่มชาวบ้านกลับเข้ามาในกลุ่มตัวละครเอกพิจารณาว่า “พวกผมเริ่มเชื่อมั่นอย่างจริงจังทีละน้อยว่าโรคห่าทำได้เพียงคร่าชีวิตเด็กหญิงไปจากพวกเราราวกับดอกไม้ดอกสุดท้ายแล้วก็ล้าถอยกลับไปอย่างรวดเร็ว” (โอเอะ, 2547, 151) ซึ่งในฉากนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าโอเอะได้ใช้ “การกลับมาของชาวบ้าน (=มนุษย์)” และ “การล้าถอยของโรคระบาด (=ธรรมชาติ)” เป็นสัญลักษณ์ของการทำลายคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยน้ำมือของมนุษย์ด้วยกันเองลงอีกครั้ง หาใช่โรคระบาดซึ่งเป็นตัวแทนของธรรมชาติไม่ ในตอนท้ายของเรื่องมนุษย์ที่มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือได้รุกรานกลับเข้ามาในหมู่บ้านและใช้อำนาจนั้นลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของเด็กในสถานดัดสันดานเป็นครั้งสุดท้ายดังฉากต่อไปนี้

僕はむっと黙っていた。僕へ村の人間たちの数かずの眼がおそいかかった。村の女たちが大きい皿に盛った握り飯と鉄鍋に汁を運びこんできた。そして僕の仲間たちが握り飯と木椀の熱い汁を配られ食べ始めた。それは確かに本物の食事、僕らが長い感化院の生活、疎開の旅行、子供だけの暮らしにおいて得ることのできなかった、人間的で豊かな食事だった。愛や日常生活から遮断された冷たく機械的な食事ではなく、野や畑、街路を自由に暮らしている女たちの掌で握られた飯、日常的な主婦の舌で味見された汁がそこにあった。(p.205)

ผมบึ้งตึงเงียบงัน ดวงตาหลายต่อหลายคู่ของชาวบ้านเพ่งมาที่ผม พวกผู้หญิงชาวบ้านแบกข้าวปั้นที่วางซ้อนกันบนจานใหญ่และซุบในหม้อเหล็กมา แล้วเพื่อนพ้องของผมก็ได้เริ่มกินข้าวปั้นกับซุปร้อนๆ เติมถ้วยเป็นอาหารมื้อจริงเสียที เป็นอาหารมื้อที่สมบูรณ์สำหรับความเป็นมนุษย์ที่พวกผมไม่เคยได้รับตอนอยู่สถานกักกันในระหว่างการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน และในช่วงเวลาที่

ใช้ชีวิตเด็กๆกันตามลำพัง มันคือข้าวปั้นที่ปั้นด้วยมือของผู้หญิงชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่อย่างอิสระในทุ่งหญ้า ไร่นา และท้องถนน และซุบซึ่งถูกลืมรสโดยลิ้นของแม่บ้านสามัญธรรมดา ไม่ใช่อาหารเย็นเฉียบที่ถูกปรุงด้วยกระบวนการซึ่งตัดเอาความรักและความเป็นชีวิตปกติออกไป (น.172)

อาหารที่ “เป็นอาหารมื้อที่สมบูรณ์สำหรับความเป็นมนุษย์” ซึ่งถูกจัดเตรียมโดยชาวบ้านมือนั้น แท้จริงแล้วก็คือหลุมพรางที่หลอกลวงให้กลุ่มเด็กในสถานดัดสันดานที่เป็นกลุ่มเพื่อนที่เหนียวแน่น ยอมทรยศต่อตัวละครเอก “ผม” เนื่องจากในรุ่งเช้าครูผู้คุมโรงเรียนสถานดัดสันดานจะนำนักเรียนส่วนที่เหลือมาที่หมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านพร้อมชาวบ้านเกรงกลัวว่าพวกตนจะถูกทางการลงโทษฐานความผิดที่บังคับให้เด็กในสถานดัดสันดานเป็นผู้ซูดหลุมฝังสัตว์ที่ตายจากโรคระบาด ซ้ำยังทิ้งและกักขังพวกเขาไว้ในหมู่บ้านให้เผชิญกับโรคระบาดตามลำพัง ตัวละครเด็กในสถานดัดสันดานต่างกลัวเกรงต่อคำขู่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำร้ายพวกตน และมีเพียงตัวละครเอก “ผม” เท่านั้นที่ยืนหยัดและปฏิเสธที่จะพูดและบิดเบือนความจริง ชาวบ้านจึงนำอาหารที่ “เป็นอาหารมื้อที่สมบูรณ์สำหรับความเป็นมนุษย์” มาหลอกล่อตัวละครเอก “ผม” เป็นครั้งสุดท้าย ตัวละครเอก “ผม” รู้สึกว่าตนเองนั้น “ละอายต่อตนเองที่มีน้ำลายสออยู่เต็มปาก มีกระเพาะที่หดยิบและความหิวทำให้เลือดของผมท่วมทุกซอกทุกมุมของร่างกายเหือดแห้ง” (โอเอะ, 2547, 172) เมื่อตัวละครเอก “ผม” ยืนหยัดปฏิเสธ ผู้ใหญ่บ้านจึงให้ตัวละครเอกหนีไปและห้ามนำความจริงเรื่องการถูกทอดทิ้งไปแจ้งตำรวจ ในตอนท้ายสุดของเรื่องช่างตีเหล็กสร้างทำเป็นเนรเทศและนำตัวละครเอก “ผม” ไปปล่อยในป่าแต่แท้จริงแล้วกลับไล่ล่าพยายามฆ่าตัวละครเอก “ผม” ที่พยายามเอาชีวิตรอด สรุปลได้ว่าสิ่งที่โหดร้ายและพรากชีวิตมนุษย์ด้วยกันไปอย่างทารุณที่สุดอาจมิใช่ “โรคระบาด” ซึ่งเป็นตัวแทนของ “ธรรมชาติ” แต่กลับเป็น “ชาวบ้าน” ซึ่งเป็นตัวแทนของ “มนุษย์” ด้วยกันนั่นเองจากการที่โอเอะได้สร้างองค์ประกอบ “โรค

ระบาด” ให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลทั้งในแง่บวกและแง่ลบต่อประเด็นปัญหาเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ในผลงานเรื่องนี้ สามารถวิเคราะห์ถึงแนวคิดเรื่อง “ความเป็นสองนัย (両義性) ที่โอเอะ เค็นสะบุโรมักนำเสนอในผลงานของเขาได้เช่นกัน เมื่อครั้งที่โอเอะรับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมนั้น เขาได้กล่าวสุนทรพจน์เรื่อง “ข้าพเจ้าชาวญี่ปุ่นผู้กำกวม” และแปลคำว่า “อะอิมะอิ” (あいまい) ว่า “ambiguous” ที่มีความหมายว่า “กำกวม” และในบางที่ก็แปลว่า “ความมีสองนัย” หรือ “ความเป็นสองนัย” ซึ่งโอเอะต้องการสื่อว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความกำกวมและมีสองนัยเช่นเดียวกับเหรียญสองด้าน (เดียนเต็ม, 2549, 289) การที่โรคระบาดเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นด้านมืดของความเป็นมนุษย์นั่นคือ ความเหลื่อมล้ำในสังคม การแบ่งแยกพวกพ้อง และการกดขี่ข่มเหงระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกันก็กลับเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นด้านสว่างของมนุษย์ที่มีความเป็นอิสระเอกเทศและเอื้ออาทรเป็นมิตรต่อกัน ทั้งยังเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความตายแต่ในขณะเดียวกันก็หยิบยื่นอิสรภาพให้กับกลุ่มตัวละครเอกสิ่งนี้ย่อมตอกย้ำให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องความเป็นสองนัยนี้เป็นแนวคิดหลักที่โอเอะยึดถือมาโดยตลอดตั้งแต่แรกเริ่มและเป็นแนวคิดสำคัญที่เป็นสากลซึ่งสะท้อนปัญหาของมนุษยชาติได้อย่างแท้จริง

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า “โรคระบาด” ได้ถูกใช้ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ที่ทำให้เกิดการดำเนินเรื่องและสื่อความหมายถึงประเด็นสำคัญ

คือ “คุณค่าความเป็นมนุษย์” โรคระบาดได้ขั้บเน้นให้เห็นถึงประเด็นปัญหาเรื่อง มนุษย์ในสถานะที่ถูกกักขัง การแบ่งแยกมนุษย์ และการกดขี่มนุษย์ อันสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญเรื่องความเหลื่อมล้ำทางสังคมของมนุษย์ อันเป็นการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์และสะท้อนภาพด้านลบของมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันโรคระบาดก็กลับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเพิ่มคุณค่าความเป็นมนุษย์ในกลุ่มตัวละครเอก กล่าวคือ โรคระบาดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอิสรภาพและความเป็นเอกเทศของมนุษย์ ทั้งยังเป็นปัจจัยที่สร้างให้เกิดมิตรภาพอันเหนียวแน่นระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งนับเป็นการเพิ่มคุณค่าความเป็นมนุษย์และสะท้อนให้เห็นภาพด้านบวก อาจวิเคราะห์ได้ว่าโอเอะ เค็นสะบุโรซึ่งเชื่อมั่นในความเป็นสองนัย (両義性) ของสรรพสิ่ง ได้สร้าง “โรคระบาด” ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องในการสื่อประเด็นเรื่องความเป็นสองนัยของสรรพสิ่งที่มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ ในบทความชิ้นนี้ผู้วิจัยศึกษาประเด็นเรื่องโรคระบาดในผลงานชิ้นสำคัญของโอเอะ เค็นสะบุโรผู้ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวแทนนักเขียนร่วมสมัยของญี่ปุ่น ผู้วิจัยจึงหวังว่าบทความชิ้นนี้จะประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาวรรณกรรมของโอเอะ เค็นสะบุโร รวมถึงวรรณกรรมสมัยใหม่หรือร่วมสมัยชิ้นอื่นๆ และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในประเด็นเรื่องโรคระบาดในวรรณกรรมญี่ปุ่นต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยเองก็มุ่งที่จะศึกษาประเด็นเรื่องโรคระบาดนี้ในผลงานวรรณกรรมสมัยใหม่และร่วมสมัยของญี่ปุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์. (2547). *คำนำในฆ่ามันซะ อย่าให้มันโต*. สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.
- [2] เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์. (2549). *พัฒนาการการสร้างตัวละครหญิงในวรรณกรรมของโอเอะ เคนสะบุโร*. วิทยานิพนธ์ดุซงึ่บัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] นรินุช ดำรงชัย. (2562). *ญี่ปุ่นยุคร่วมสมัย: การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม*. สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [4] โรลลิ่งด์ บาร์ตส์. (2547). *มายาคติ*. แปลโดยวรรณพิมล อังคศิริ. โครงการจัดพิมพ์คืบไฟ.
- [5] สุนันทา วรรณศิลป์ เบล. (2020). โรครระบาดในวรรณกรรม (Nooks and Vulture) สืบค้นจาก <https://www.the101.world/epidemics-in-literature/>
- [6] สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2556). “El amoren los tiempos de cólera: เมื่อความรักคือโรคาในลาตินอเมริกา” ใน กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ. (2556). *รักเมื่อคราวท่าลง*. แปลโดย รัชยา เรืองศรี. สำนักพิมพ์บทจร .
- [7] โอเอะ เคนสะบุโร. (2547). *ฆ่ามันซะ อย่าให้มันโต*. แปลโดย เตือนเต็ม กฤษดาธานนท์. สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.
- [8] Burns, S. (2004). “Making Illness into Identity: Writing “Leprosy Literature” in Modern Japan” In *Japan Review* No.16, International Research Centre for Japanese Studies, National Institute for the Humanities, 191-211.
- [9] Centeno, M. (2011). “Discovering Minorities in Japan: First Korean Representations in Japanese Cinema.” In *The Asian Conference on Cultural Studies 2011*. ACCS2011. Osaka. 126-137. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/322919052_Discovering_Minorities_in_Japan_First_Korean_Representations_in_Japanese_Cinema/link/5a760c2645851541ce58863f/download
- [10] Johnston, W. (2020). *The Modern Epidemic-A History of Tuberculosis in Japan*. E-book (brill.com)
- [11] Napier, S. J. (1996). *Escape from the Wasteland: Romanticism and Realism. In the Fiction of Mishima Yukio and Oe Kenzaburo* (Harvard-Yenching Institute Monograph Series). Harvard University Asia Center.
- [12] Ryang, S. (2014) . “Space and Time: The Experience of the "Zainichi", The Ethnic Korean Population of Japan.” In *Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development* Vol. 43, No. 4, Special Issue: Emigration and Immigration: The Case of South Korea (WINTER 2014), 519-550. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/24643204?seq=1#metadata_info_tab_contents
- [13] Spender, S. (1948). “Looking at Albert Camus’s “The Plague” in *the New York Times* (1 August 1948) Retrieved from <https://www.nytimes.com/2020/05/15/books/review/looking-at-albert-camuss-the-plague.html>
- [14] คิมยองยุน 金冷垠 (2006). 「あいまいな」存在としての在日像 : 大江健三郎の『叫び声』を中心に 『神戸都市研究』 (創刊号), 71-83. Retrieved from <http://www.lib.kobe-u.ac.jp/repository/80030008>.

pdf

- [15] ทกะโอะ อิจิโจ孝夫一条 (1997). 『大江健三郎—その文学の世界と背景』 和泉書院 .
- [16] ทะนิโมะริ มะซะฮิโระ และ คิมซุนอิล谷守正寛、金善日 (2002). 「朝鮮人」という呼称をめぐる」 『鳥取大学 教育地域科学部紀要教育・人文科学』 3 (2), 113-133. Retrieved from file:///C:/Users/Admin/Downloads/tujfersesh3(2)_113(1)%20(4).pdf
- [17] อะเบะ อิจิ 阿部一(2002). 「現代日本文学にみられるアニミズム的自然観の位相空間モデル」 『東洋学園大学紀要』 東洋学園大学 Retrieved from <https://dl.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/8214891>
- [18] อิวะตะ เอะอิซะกุ 岩田英作 (1989). 「『芽むしり仔撃ち』論：僕の修正をめざして」 『近代文学試論27号』 広島大学近代文学研究会, 42-52.
- [19] อิกะคะ อิชะโอะ 池田功 (2002). 「日本近代文学と結核-負の青春文学の系譜」 『明治大学人文科学研究所紀要 第五十一冊』 明治大学, 1-24.
- [20] โอเอะ เค็นสะบุโร่ 大江健三郎 (1958). 「後記」 『死者の奢り』 文芸春秋.
- [21] โอเอะ เค็นสะบุโร่ 大江健三郎 (1962). 『世界の若者たち』 新潮社.
- [22] โอเอะ เค็นสะบุโร่ 大江健三郎 (1997). 『芽むしり仔撃ち』 新潮文庫.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: Duantem.K@chula.ac.th

Received: 2020/9/23

Revised: 2020/10/09

Acepted: 2020/11/18